अभियान साप्ताहिक

ABHIYAN WEEKLY

Devendrachudal@gmail.com

वर्ष : ४१ / अंक : ३० / २०८० फागुन २५ गते शुक्रबार / नेपाल सम्वत ११४४ / Mar. 8, 2024 / मूल्य रु. १०/-

नयाँ सत्ता समिकरणले प्रदेश सरकारहरू संकटमा

काठमाडौं । २०७९ पुस १० गते नेकपा एमाले सहितको समर्थनमा प्रधानमन्त्री बन्न सफल भएका माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष समेत रहेका पुष्पकमल दाहालले २०७९ फागुन २५ गते राष्ट्रपतिको निर्वाचनमा कांग्रेस र माओवादीबीचको नयाँ गठबन्धन गरेर नेकपा एमाले सहितको गठबन्धन तोडेका थिए । तर कांग्रेससहितका दलहरूको गठबन्धन तोडेर फेरी प्रधानमन्त्री दाहालले एमाले सहितका नेकपा एस, रास्वपा, जसपा सहितका दलहरूसँग नयाँ सत्ता समिकरण गरेका छन् । प्रधानमन्त्री दाहाल जसरी भएपनि र जस्तोसुकै हथकण्डा अपनाएर भएपनि प्रधानमन्त्री पदमै बसिरहन चाहान्छन् त्यसैले गर्दा उनी सत्ता समिकरण तोड्दै नयाँ सत्ता समिकरण गर्न तयार हुने गर्दछन् ।

अहिले केन्द्रमा सत्ता समिकरण बदलिएपछि त्यसको प्रत्यक्ष

>>> बाँकी ८ पेजमा

हामीलाई www.abhiyanweekly.com.np मा पनि पढ्न सकिन्छ ।

कांग्रेससँग माओवादी असन्तुष्ट ?

काठमाडौं । सत्ता गठबन्धनमा लामो समयदेखि संकट उत्पन्न भएपछि माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष समेत रहेका प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालले कांग्रेस सहितको गठबन्धन तोड्न सक्ने सम्भावना बढेको थियो । कांग्रेसबाट सरकारमा सहभागि भएका मन्त्रीहरूले आफूलाई असहयोग गरेको गुनासो कांग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवालाई गर्दै आएका भएपनि सभापति देउवाले आफ्नो पार्टीबाट मन्त्री भएकाहरूलाई दुई वर्षको लागि मन्त्री बनाएको हुनाले फिर्ता बोलाउन नसक्ने अभिव्यक्ति दिएपछि प्रधानमन्त्री दाहालले असन्तुष्टि पोख्दै आएका थिए ।

पछिल्लो समयमा नेकपा एकीकृत समाजवादीबाट मन्त्री बनेका तत्कालिन भौतिक पूर्वाधार तथा यातायातमन्त्री ललितपुरको बालकुमारी घटनामा २ जना युवाको ज्यान जाने गरी भएको घटनामा दोषी देखिएको र उक्त घटनाको छानविन गर्न बनाइएको समितिले मन्त्री प्रकाश

>>> बाँकी ८ पेजमा

अध्यक्षकै कारण टुट्यो कांग्रेस-माओवादी गठबन्धन

काठमाडौं । माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष एवं प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल र नेपाली कांग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवाले सत्ता गठबन्धनमन्त्री कुनै समस्या नरहेको बताउँदै आएका भएपनि वास्तविकता भने बेग्लै रहेको प्रष्ट हुँदै आएको छ । गएको राष्ट्रियसभाको सदस्यका लागि भएको १९ सिटको निर्वाचनमा माओवादी केन्द्रका १ उम्मेदवार पराजित भएपछि कांग्रेस–माओवादीबीचको सम्बन्धमा संकट देखिएको हो । त्यसैको परिणाम स्वरूप यहि २९ गते हुने राष्ट्रियसभाको अध्यक्षको निर्वाचनमा माओवादी केन्द्रले समेत आफ्ना पार्टीले उम्मेदवार खडा गर्ने निर्णय गरेको छ । कांग्रेसले आफ्नो पार्टीका पूर्वमहामन्त्री कृष्ण प्रसाद सिटौलालाई व्यवस्थापन गर्नेगरी राष्ट्रिय सभाका सदस्यको उम्मेदवार बनाएको र उनले जित हाँसिल समेत गरेका हुनाले उनै सिटौलालाई राष्ट्रियसभाको

>>> बाँकी ८ पेजमा

एमालेको उदारतालाई कमजोरी ठानिए वा अवमूल्यन गरिए दाहाल सरकार जहिले पनि ढल्छ

काठमाडौं । २०७९ पुस १० गते नेकपा एमाले सहितको गठबन्धनबाट प्रधानमन्त्री बनेको माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष समेत रहेका प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालले २०७९ फागुन २५ गते एमालेसहितको गठबन्धन तोडेर नेपाली कांग्रेससँग गठबन्धन गरेका थिए । राष्ट्रपतिको निर्वाचनमा एमाले र माओवादीबीचमा सहमति हुन नसकेपछि कांग्रेससहितका अन्य दलसँग गठबन्धन गरेर राष्ट्रपतिमा कांग्रेसका वरिष्ठ नेता रामचन्द्र पौडेललाई निर्वाचित गराएका प्रधानमन्त्री दाहालले कांग्रेससँगको गठबन्धनको आफ्नो नेतृत्वको सरकार झण्डै एक वर्ष सम्म सञ्चालन गरे । कांग्रेसहितको गठबन्धनको दाहाल सरकारले आफ्नो झण्डै १४ महिने कार्यकालमा उपलब्धिमूलक कार्य भने गर्न सकेन ।

जनतामा आशा जगाउने कुनै कार्य गर्न नसकेको आरोप खेप्दै आएका प्रधानमन्त्री दाहालले आफ्नो नेतृत्वको सरकारले उपलब्धिमूलक कार्य गर्न नसकेका स्वीकार आफ्नो १ वर्षे कार्यकाल पूरा गरेको गत पुस १० गते राष्ट्रको नाममा दिएको सन्देशमा उद्घोष गरेका थिए । सो अवसरमा उनले अब आफू थोरै बोल्ने र कार्यक्षमता नभएका मन्त्रीहरूलाई समेत हटाउने भनेकोमा हटाउन सकेका थिएनन् । ललितपुरको

बालकुमारी प्रकरणमा जोडिएका तत्कालिन भौतिक पूर्वाधार तथा यातायातमन्त्री प्रकाश ज्वाला, भ्रष्टाचार काण्डमा मुछिएका तत्कालिन स्वास्थ्य तथा जनसंख्यामन्त्री मोहनबहादुर बस्नेत, र पर्यटनमन्त्री सुदन किराँतीलाई समेत हटाउन सकेका थिएनन् भने अर्थमन्त्री प्रकाशशरण महतसँग समेत प्रधानमन्त्री असन्तुष्ट रहेका थिए । उनीहरूलाई हटाउन कांग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवाले अवरोध गरेको आरोप प्रधानमन्त्री दाहालले लगाउँदै आएका थिए ।

प्रधानमन्त्री दाहालले कांग्रेसको महासमितिको बैठकमा प्रस्तुत भएका

>>> बाँकी ८ पेजमा

माधव नेपालको प्रधानमन्त्री बन्ने सपना समाप्त

काठमाडौं । कांग्रेससँगेको सत्ता गठबन्धन टुटेपछि सबैभन्दा संकट माधव नेपाललाई परेको छ । प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालले नेकपा एमालेसहितका अन्य दलहरूसँग सहमति गरेर मन्त्रिपरिषद्को हेरफेर गरेपछि माधव नेपाललाई संकट थपिएको छ । कांग्रेसहितका दलहरूको सहमति माधव नेपाल एक वर्षसम्म प्रधानमन्त्री बन्ने सहमति भएको थियो । तर, कांग्रेससँगको सहमति प्रधानमन्त्री दाहालले टुटाएपछि माधव नेपाल प्रधानमन्त्री बन्ने सपना तत्कालका लागि समाप्त भएको छ ।

नेकपा एमालेलाई विभाजन गरेर माधव नेपालले नेपाली कांग्रेस, माओवादी सहितका अन्य दलहरूसँग सहकार्य गर्दै आएका थिए । अकस्मात् कांग्रेससँगको सहमति टुटेपछि नेकपा एमाले सरकारमा सामेल भएको छ । एमालेलाई विभाजन गराएको र अहिले त्यही एमाले सरकारमा रहेको बेला माधव नेपालको पार्टीलाई सरकारमा जान संकट परेको थियो । नेपाली उखान अनुसार अहिले माधव नेपाललाई दाहाल सरकारमा जान 'नखाऔँ भने दिनभरीको शिकार खाऔँ भने कान्छा बाबुको अनुहार' जस्तो भएको छ ।

प्रधानमन्त्री दाहालले माधव नेपालको निवासमै पुगेर सरकारमा सहभागि हुन नेपाललाई

>>> बाँकी ८ पेजमा

एउटै तिरले दुई सिकार गर्ने माओवादी रणनीति

काठमाडौं । माओवादी केन्द्रले राष्ट्रियसभाको अध्यक्ष पदमा आफ्नो पार्टीको उम्मेदवार उठाउने निर्णय गरेपछि नेपाली कांग्रेस दवावमा परेको छ । कांग्रेसले पार्टीका पूर्व महामन्त्री कृष्ण प्रसाद सिटौलालाई राष्ट्रियसभाको अध्यक्ष बनाउनैका लागि कोशी प्रदेशबाट राष्ट्रियसभा सदस्यमा निर्वाचनमा पठाएको र सिटौलाले सत्ता गठबन्धनको बलमा निर्वाचनमा जित हाँसिल गरेका थिए । तर सत्ता गठबन्धनमा प्रधानमन्त्री रहेका पुष्पकमल दाहालले नेतृत्व गरेको माओवादी केन्द्रका उम्मेदवार पराजित भएपछि कांग्रेस र माओवादीबीचमा खटपट सुरू भएको थियो ।

कांग्रेसले आफ्नो पार्टीलाई पटक पटक धोका दिएको पार्टी अध्यक्ष पुष्पकमल दाहालले

नै उद्घोष गरिसकेको अवस्थामा पार्टीका अन्य नेताहरूले समेत कांग्रेसबाट धोका पाएको बताउन थालेका हुनाले कांग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवालाई संकट बढेको थियो ।

माओवादी केन्द्रले राष्ट्रियसभा अध्यक्षता आफ्ना उम्मेदवारबाट उठाउने निर्णय गरेपनि प्रधानमन्त्री दाहालले कांग्रेसलाई दवावमा राख्न र मन्त्रिपरिषद् हेरफेर गर्न कांग्रेसलाई आग्रह गरेपनि सभापति देउवाले अस्वीकार गरेका हुनाले त्यसलाई रोक्नका लागि वार्गेनिङ् गर्नका लागि मात्र माओवादीले अध्यक्षमा उम्मेदवार बनाउने निर्णय गरेको हुनसक्ने कांग्रेसले ठहर गरेको थियो । माओवादीसँग पूर्व सहमति भएअनुसार नै आफ्नो पार्टीले अध्यक्ष पाउनुपर्ने अडान

>>> बाँकी ८ पेजमा

लाटो खान्छ एक बल्ड्याङ, बाठो खान्छ दश बल्ड्याङ : डा. भट्टराई

काठमाडौं । नेपाल समाजवादी पार्टीका अध्यक्ष बाबुराम भट्टराईले प्रधानमन्त्री पुष्पककमल दाहालले आफ्नो आधारभूत सोच र कार्यशैलीप्रति पटक्कै ध्यान नदिएको बताएका छन् । प्रधानमन्त्री प्रचण्डले बुधवार मन्त्रीमण्डल पुनर्गठन गरेलगत्तै सामाजिक सञ्जाल फेसबुकमार्फत अध्यक्ष भट्टराई प्रधानमन्त्रीको कार्यशैलीप्रति कटाक्ष गर्दै सो कुरा बताएका हुन् ।

भट्टराईले भनेका छन्– 'धूल चेहरे पर थी और मैं आइना साफ करता रहा" ! गालीबको यो चर्चित कवितांश झैं हाम्रा प्रम राम्रो परिणाम आएन भनेर पटकपटक गठबन्धन र मन्त्रीहरू फेरिरहनु भएको छ तर आफ्नो आधारभूत सोंच, नीतिकार्यक्रम , प्राथमिकता र कार्यशैलीमा पो त्रुटी छ कि भन्नेतिर पटक्कै

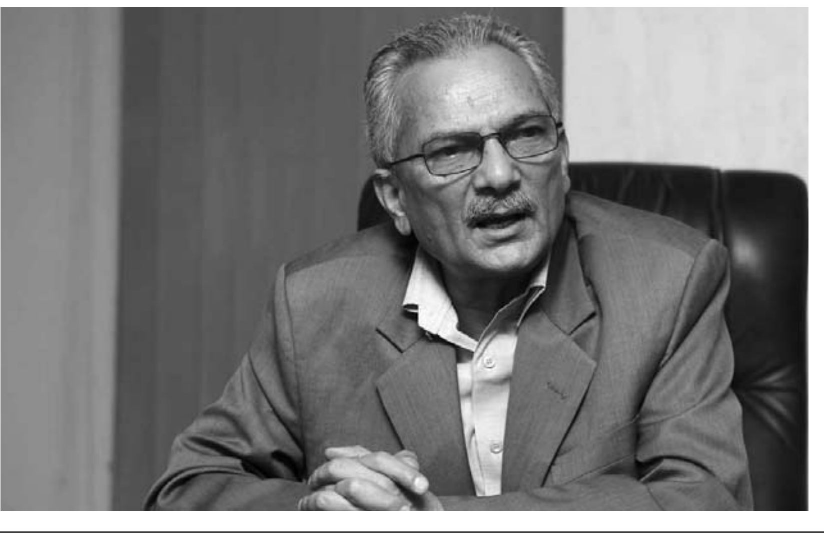

ध्यान दिएको देखिन्न ।'

पूर्वप्रधानमन्त्री समेत रहेका भट्टराईले प्रधानमन्त्री प्रचण्ड जनयुद्धका सर्वोच्च कमाण्डर समेत रहेको बताउँदै शान्तिप्रक्रिया पुरा गर्ने कुरालाई प्राथमिकतामा राख्नुपर्दैन ? भन्दै प्रश्न समेत गरेका छन् । उनले भनेका छन्– 'जनयुद्धका सर्वोच्च कमाण्डरले पटक–पटक प्रम हुककदा शान्तिप्रकृया पूरा गर्ने कुरालाई पहिलो प्राथमिकतामा राख्नुपर्दैन ? शान्तिप्रक्रियाका प्रमुख हिस्सेदार कांग्रेस र एमाले र तीसंग जोडिएका शक्तिकेन्द्रहरू सबैलाई साथ लिएर शान्तिप्रक्रिया टुंगिन्छ कि आफ्नो कुर्सीकाल लम्ब्याउन कहिले कोसंग कहिले कोसंग टासिने र अर्कोलाई धोका दिने तरिकाले टुंगिन्छ ?

>>> बाँकी ८ पेजमा

माओवादी कांग्रेसबीचको झगडा अध्यक्ष पद नै

काठमाडौं । सत्ता गठबन्धनमा रहेका तत्कालिन मुख्य दल नेपाली कांग्रेस र माओवादीबीचमा विवाद बढ्दै गएपछि सत्ता गठबन्धनमा रहेका दलहरू मध्येको एकीकृत समाजवादी समेत अप्ठ्यारो अवस्थामा पुगेको छ । तत्कालिन सत्ता गठबन्धन टुटेको अवस्थामा एकीकृत समाजवादीमा रहेको नेता सहित धेरै कार्यकर्ताहरू पुनः एमालेमा फर्किन सक्ने डर एकीकृत समाजवपादीका अध्यक्ष माधव नेपाललाई परेको छ । अहिले नै एकीकृत समाजवादीका धेरै नेता तथा कार्यकर्ताहरू एमालेमा फर्किरहेका छन् ।

कांग्रेस र माओवादीबीचमा असन्तोष पैदा भएको यो पहिलो पटक भने होइन । राष्ट्रियसभाको सदस्यको निर्वाचनमा कोशी

>>> बाँकी ८ पेजमा

आत्मनिर्णयको अवधारणा

सुशान्त मिश्रा

कश्मीरको सैद्धान्तिक समाधान संयुक्त राष्ट्र संघले लगभग विश्वव्यापी समर्थनमा बनाएको सात दशक बितिसके को तथ्यलाई धेरै बनाइएको छ । यी प्रस्तावहरू अप्रचलित र पुराना छन्, त्यसैले भारत सरकार भन्छ । कश्मीर का जनताको आत्मनिर्णयको अधिकार–समयको गतिले स्थायी र अपरिवर्तनीय सिद्धान्तलाई रद्द गर्न सक्दैन । यदि समय बित्दै गम्भिर अन्तर्राष्ट्रिय सम्झौ ताहरू निभाउन दिइयो भने, संयुक्त र ाष्ट्रको बडापत्रले पनि कश्मीरसम्बन्धी प्रस्तावहरू जस्तै नियति भोग्नुपर्छ । यदि गैर–कार्यान्वयनले कुनै सम्झौ तालाई निरूत्साहित गर्ने हो भने, २१ औं शताब्दीमा धेरै देशहरूमा जेनेभा महासन्धि यी प्रस्तावहरू भन्दा राम्रो स्थितिमा छैन ।

नीति अध्ययन संस्थानका अध्यक्ष प्रो फेसर खुर्शीद अहमदले संयुक्त राष्ट्र सुर क्षा परिषद्को प्रस्तावहरूको अन्तर्राष्ट्रिय वै धानिकतालाई यी शब्दहरूमा स्पष्ट रूपमा बचाउनुभयो, "सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण प्रश्न यो हो कि यदि अन्तर्राष्ट्रिय कानून, जे नेभा महासन्धि, राष्ट्रहरू बीचको सम्झौ ताहरू, अन्तर्राष्ट्रिय आश्वासनहरू र वाचाहरू अधीनमा छन् । समय सीमाः हाम्रो ज्ञानमा, यस्तो कुनै अन्तर्राष्ट्रिय कानून, सिद्धान्त वा परम्परा छैन । न त यो सम्भव छ । के यो तथ्य होइन कि पो र्चुगिजहरूले १५५७ मा मकाउ कब्जा गरे को थियो जुन साढे चार शताब्दीसम्म जारी थियो, तर चीनले अन्ततः १९९९ मा यसलाई पुनः प्राप्त गर्यो किनभने लामो समयसम्म कब्जा तथ्यलाई विकृत गर्न औ चित्य हुन सक्दैन । सन् १९६७ को अरब इजरायल युद्धपछि पारित भएको संकल्प २४२ समयको अभावले मात्रै पुरानो भएको हो ?

१७१३ मा उट्रिचट सन्धिमा हस्ताक्षर गरिएको थियो जसले जिब्राल्टर को सार्वभौमिकता स्पेनबाट बेलायतमा हस्तान्तरण गर्यो । समय बितिसक्दा र स्पेनको दाबीका बावजुद सन्धि रद्द भएन । बेलायतले सन् १८९८ मा चीनबाट हङकङको नियन्त्रण लिएको थियो तर चीनसँगको सम्झौताअनुसार ९९ वर्षपछि हङकङलाई फिर्ता गर्नुपरेको थियो । ताइवानको सम्झौता पनि समय बित्दा पनि प्रत्यक्ष मुद्दा हो । अर्को मामला पूर्वी टिमोरको हो, जसलाई श्री कोफी अन्नानले उल्लेख गरेका छन् । संयुक्त र ाष्ट्र संघको संकल्प १९७५ को हो र २५ वर्षपछि २ हजार मा मात्रै कार्यान्वयनमा आएको थियो । यदि २५ वर्षको अन्तर ालले १९७५ को संकल्पलाई प्रभावकारी बनाउन सकेन भने, कश्मीरको प्रस्ताव कसरी प्रभावकारी हुन सक्छ ।

यो ध्यान दिन लायक छ कि जब कश्मीरका जनताले आत्मनिर्णयको अधिकारको माग गर्छन्, उनीहरूले संयुक्त राष्ट्रको बडापत्र वा मानव अधिकारको विश्वव्यापी घोषणापत्र वा नागरिक र र ाजनीतिक अधिकारसम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय अनुबन्धको धारा १ अन्तर्गत मात्र माग गर्दैनन् । जुन तिनीहरूले कानुनी रूपमा गर्न सक्छन् तर तिनीहरूले संयुक्त राष्ट्र सुरक्षा परिषदको १६ ठोस प्रस्तावहरू अन्तर्गत यो अधिकारको माग गर्छन् । दोस्रो, अन्तर्राष्ट्रिय अदालतले आत्मनिर्णयको अधिकार खोज्नका लागि जनताका चारवटा कारकहरू तोकेको छः १) । एक परिभाषित क्षेत्र; २) । स्वतन्त्रता वा स्व–शासनको इतिहास; ३) एक अलग संस्कृति; ४) स्वशासन पुनः प्राप्त गर्ने इच्छा र क्षमता । कश्मीरले सबै आवश्यक मापदण्डहरू पूरा गर्दछ ।

पहिलो कारकः एक परिभाषित क्षेत्रः कश्मीर को क्षेत्र लगभग ८६ हजार वर्ग माइल सम्मिलित छ । यो बेल्जियम, नेदर ल्याण्ड्स र लक्जमबर्गको संयुक्त आकार भन्दा तीन गुणा बढी छ । यो युनाइटेड किंगडम भन्दा पनि केही हदसम्म ठूलो छ । यो वास्तवमा १०३ सार्वभौम देशहरू भन्दा ठूलो छ । यसको वर्तमान जनसंख्या २३.५ मिलियनले कश्मीरलाई १२९स्वतन्त्र राष्ट्रहरू भन्दा ठूलो बनाउँछ ।

दोस्रो कारकः स्वतन्त्रता वा स्व–शासनको इतिहासः औपनिवेशिक कालभन्दा पहिले कश्मीरमा स्वशासनको लामो इतिहास थियो । यस सन्दर्भमा, यो खुलासा गर्दैछ कि ब्रिटिश औपनिवे शिक शासनमा, कश्मीरलाई आन्तरिक स्वायत्तता दिइएको थियो । कश्मीरको क्षे त्र शताब्दीयौंदेखि स्पष्ट रूपमा परिभाषित गरिएको छ । ईसापूर्व तेस्रो शताब्दीमा अलेक्ज्याण्डरको साम्राज्यलाई पराजित

●●●

नीति अध्ययन संस्थानका अध्यक्ष प्रोफेसर खुर्शीद अहमदले संयुक्त राष्ट्र सुरक्षा परिषद्को प्रस्तावहरुको अन्तर्राष्ट्रिय वैधानिकतालाई यी शब्दहरुमा स्पष्ट रुपमा बचाउनुभयो, सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण प्रश्न यो हो कि यदि अन्तर्राष्ट्रिय कानून, जेनेभा महासन्धि, राष्ट्रहरु बीचको सम्झौताहरु, अन्तर्राष्ट्रिय आश्वासनहरु र वाचाहरु अधीनमा छन्। समय सीमाः हाम्रो ज्ञानमा, यस्तो कुनै अन्तर्राष्ट्रिय कानून, सिद्धान्त वा परम्परा छैन।

●●●

गर्दा कश्मीरले सफलतापूर्वक स्वतन्त्रता प्राप्त गर्यो । र १६औं र १७औं शताब्दीको मुगल साम्राज्य ।

तेस्रो कारकः सांस्कृतिक विशिष्टताको सन्दर्भमाः कश्मीरी संस्कृति अन्य संस्कृतिहरू भन्दा फरक छ । कश्मीरी संस्कृतिलाई कश्मीरियत भनिन्छ । यसको संस्कृतिमा अद्वितीय लोकगीत, पोशाक, परम्परा र खाना छ । खाना पकाउने भाँडा, गहना जस्ता दैनिक कलाकृतिहरू एक अद्वितीय कश्मीरी शैली छ । कपडा, गलैंचा र शलहरूमा पनि अनौठो काश्मिरी डिजाइनहरू छन् । कश्मीरी जनताले पूर्णतया फरक भाषा बोल्छन् – कश्मीरी – जुन उर्दू, हिन्दी र फारसीबाट अलग छ । एउटा प्रमुख र रोचक उदाहरण चिया हो । पूरै भारत र पाकिस्तानमा मानिसहरू चिनीसँग चिया खान्छन् भने कश्मीरमा नुनको चिया खान्छन् ।

चौथो कारकः इच्छा र आत्म–निर्णय पुनः प्राप्त गर्ने क्षमता । वास्तवमा १९४७ देखि कश्मीरका जनताले आत्मनिर्णयको चाहनालाई कहिल्यै त्यागेका छैनन् ।' उनीहरूले ब्रिटिसको प्रतिरोध गरे र ब्रिटिश शासनभर स्वायत्तता कायम राखे । १९३१ मा कश्मीरी जनता र तिनीहरूको नेतृत्वले ब्रिटिश र ब्रिटिश समर्थित महार ाजाहरू विरूद्ध "कश्मीर छोडो" आन्दो लनको गठन गरे ।र महाराजा विरूद्ध "कश्मीर छोड्नुहोस" अभियान १९४६ मा जारी रह्यो, जब यो आजाद (स्वतन्त्र) कश्मीर आन्दोलनमा पुनर्गठित भयो । भारतीय अतिक्रमण विरूद्धको प्रतिरो ध आजसम्म पनि भारतीय अतिक्रमणमा निरन्तर जारी छ । अहिले कश्मीरका जनताले क्रुर कब्जाको सामना गरिरहेका छन् । ९ लाख भारतीय सेना र अर्धसै निक बलहरूको उपस्थितिले कश्मीर लाई संसारको कुनै पनि ठाउँमा सबै भन्दा ठूलो सेना केन्द्रित गरेको छ । भार तीय सेनाले एक लाखभन्दा बढी निदो ष कश्मीरीहरूलाई मारेको छ । तै पनि, कश्मीरका जनताले आफ्नो उद्देश्य, जुन आत्मनिर्णयको अधिकार हो भन्नेमा कहिल्यै आशा हारेका छैनन् ।

अब के गर्नुपर्छ ? पहिलो, प्रश्न उठ्छः न्यायपूर्ण र दिगो आधार निर्धारण गर्न प्रस्थानको बिन्दु के हुनुपर्छ? जवाफ स्पष्ट रूपमा हो (क) संयुक्त राष्ट्र संघको बडापत्र जसले यसको पहिलो लेखमा "समान अधिकार र जनताको आत्मनिर्णयको सिद्धान्तको सम्मान" र (ख) पक्षहरू बीचको अन्तर्राष्ट्रिय सम्झौ ताहरूको कुरा गर्दछ । विवाद । दोस्रो, कश्मीर विवाद सैन्य रूपमा समाधान गर्नु हुँदैन । यो राजनीतिक मुद्दा हो र यसलाई राजनीतिक माध्यमबाट मात्रै समाधान गर्नुपर्छ । तेस्रो, वार्ताका लागि प्रतिबद्धता बाहेक कुनै पनि पक्षबाट कुनै शर्त हुन सक्दैन र हुनुहुँदै न । चौथो, भारत प्रशासित कश्मीरमा अहिंसाको वातावरण पुनर्स्थापनाका लागि व्यावहारिक उपायहरूको साथ नभएमा वार्तामा कुनै प्रगति हुन सक्दैन । निम्न चरणहरूले त्यो वातावरण सिर्जना गर्न मार्ग प्रशस्त गर्न सक्छ ।

१. जम्मु कश्मीरका जनता विरूद्ध भारतीय सेनाको सैन्य र अर्धसैनिक कार बाही तत्काल र पूर्ण रूपमा बन्द गरिनुपर्छ । २. सहर र गाउँहरूमा भारतीय सेना र अर्धसैनिक बलहरूले स्थापित गरेका सबै बङ्करहरू, वाच टावरहरू र ब्यारिकेडहरू तुरून्त भत्काउनुपर्छ । ३. मोहम्मद यासिन मलिक, शबिर अहमद शाह, मसरत आलम भाट, आसिया अन[illegible]ाबी, खुर्रम परवे ज र अन्य लगायत भारतीय कब्जाको प्रतिरोधको सम्बन्धमा जेलमा परेका सबै लाई बिना शर्त रिहा गरिनुपर्छ । ४. कश्मीरको जनसांख्यिकी परिवर्तन गर्न डिजाइन गरिएको डोमिसाइल कानून लगायतका कठोर कानूनहरू तुरून्तै खारे ज गरिनुपर्छ । ५. शान्तिपूर्ण सङ्घर्ष, भेला र प्रदर्शनको अधिकार जनतालाई फिर्ता गर्नुपर्छ । ६. एम्नेस्टी इन्टरनेशनल, ह्युमन राइट्स वाच, आदि जस्ता अन्तर्राष्ट्रिय र निष्पक्ष एनजीओहरूलाई कश्मीर भ्रमण गर्न अनुमति दिनुपर्छ । ७. संयुक्त राष्ट्र संघका विशेष विषयगत प्रतिवेदकहरूसँग कश्मीरको अवस्थाको मूल्याङ्कन गर्न र जे नेभामा मानवअधिकार परिषदलाई रिपोर्ट गर्न पहुँच हुनुपर्छ ।

बैंकर पक्राउको विरोध

काठमाडौं । नेपाल प्रहरीको केन्द्रीय अनुसन्धान ब्युरो (सिआइबी)ले बैंकिङ कसुरमा १० जना बैंकरलाई पक्राउ गरेको घटनाको निजी क्षेत्र र बैंकरहरूले विरोध गरेका छन् ।

नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ, नेपाल उद्योग परिसंघ र नेपाल चेम्बर अफ कमर्सले शुक्रबार संयुक्त विज्ञप्ति जारी गर्दै 'पहिले थुन्ने अनि सुन्ने भन्ने मनसाय'बाट अभिप्रेरित भई बैंकरलाई पक्राउ गरेको सामूहिक धारणा व्यक्त गरेका छन् ।

कुनै पनि घटनामा प्रत्यक्ष संलग्न नभएका व्यक्तिहरूलाई पदीय ओहदा वा कागजातमा हस्ताक्षर गरेकै आधारमा पक्राउ गर्न नहुने उनीहरूको भनाइ छ ।

'कानुनी व्यवस्थामा बसेर काम गरिरहेका बैंक तथा वित्तीय संस्थाका कुनै पनि घटनामा प्रत्यक्ष संलग्न नभएका व्यक्तिहरूलाई समेत पदीय ओहदा वा कागजातमा हस्ताक्षर गरेका कारण निजहरूले असल नियतबाट गरेको कामलाई बेवास्ता गर्दै पहिले थुन्ने अनि सुन्ने भन्ने मनसायबाट अभिप्रेरित भई दुःख दिन खोजिएको हो कि भन्ने देखिएको छ,' विज्ञप्तिमा भनिएको छ, 'यस्ता कार्यले बैंकरहरूको कार्य दक्षतामा आँच आउने, निर्णय गर्न नसक्ने एवं मनोबल खस्कन गई कर्जा विस्तारमा समेत प्रभाव पर्न जाने र त्यसको असर समग्र अर्थतन्त्रको वृद्धि विकासमा हुन सक्नेतर्फ ध्यान दिन सम्बन्धित सबै पक्षलाई अनुरोध गर्दछौं ।'

त्यसैगरी बैंकका सञ्चालक तथा लगानीकर्ताको संगठन बैंक तथा वित्तीय संस्था परिसंघ नेपाल (सिबिफिन)ले छुट्टै विज्ञप्ति जारी गर्दै गहिरो अध्ययन र जानकारीविना कर्मचारी हिरासतमा लिनु अत्यन्तै दुःखद भएको बताएको छ ।

धितो र कर्जा प्रवाहको विषयमा प्रचलित नियम र अन्तर्राष्ट्रिय बैंकिङ अभ्यासबारे गहिरो अध्ययन र जानकारी नलिई कुनै पेसाकर्मीलाई अपराधीकै शैलीमा धरपकडसहित नियन्त्रणमा लिई हिरासतमा राखिएको कार्यप्रति परिसंघले आपत्ति जनाएको हो । विज्ञप्तिमार्फत परिसंघले कर्जा प्रवाहजस्तो नियमित रूपमा गरिने कार्यको अन्तिम टुंगो नलागेसम्म कर्मचारीलाई धरपकड गरी हिरासतमा राख्नेजस्ता कार्य नगर्न ध्यानाकर्षणसमेत गराएको छ ।

कमसल धितोमा बढी ऋण दिएको आरोपमा मंगलबार ब्युरोले तत्कालीन सेन्चुरी बैंकका सिइओ तुलसीराम गौतमसहित वरिष्ठ नायब प्रमुख कार्यकारी अधिकृत (डिसिइओ) मनोज न्यौपाने र असिस्टेन्ट जनरल म्यानेजर राजेश भण्डारीसहित १० कर्मचारीलाई पक्राउ गरेको थियो ।

एक अर्ब १४ करोड रूपैयाँ मूल्यबराबरको जग्गा धितो राखी देउराली सहकारीलाई दुई अर्ब ११ करोड ६५ लाख रूपैयाँ ऋण प्रवाह गरेको आरोप उनीहरूमाथि छ । सहकारीलाई धितो मूल्यांकनभन्दा ९७ करोड ४१ लाख ७० हजार सात सय ७२ रूपैयाँ बढी ऋण प्रवाह गरिएको आरोपमा उनीहरू पक्राउ परेका हुन् । सेन्चुरी बैंक अहिले प्रभु बैंकमा गाभिएको छ ।

नेपालमा लोकतन्त्र दुर्योधन चलाइरहेका छन्

• राजन कार्की
rajan2012karki@yahoo.com

नेतालाई सधैं रमाइलो, सधैं उत्सव । भुइँमान्छेका लागि न खाना, न नाना, न छाना छ, भुइँमान्छे भुइँमा जन्मेर भुइँमै मर्नुपर्ने हो ? जनता चुनावमा मतदान गर्ने मेसिनमात्र भए । मतदानपछि जनताको न मूल्य छ, न मान्यता छ । पार्टीले आफ्ना कार्यकर्ता ठानेका जनता न बोल्छन्, न तिनको बोली बिक्छ । राणा शासनमा प्रजा थिए, ०४६ सालमा नागरिक भएको घोषणा गर्ने यिनै थिए, ३४ वर्षपछि पनि आमजनता नागरिक बन्न सकेका छैनन् । जो आफूलाई नागरिक समाज सम्झन्छन्, ठान्छन्, तिनीहरूसमेत कुनै न कुनै पार्टीको फेर समातेर विवेकहीन बनिरहेका छन् ।

भुइँमान्छेलाई हेर्ने कसले ?

भुइँमान्छे हिजो पनि लुटिएका थिए, लोकतन्त्रमा पनि लुटिएका छन् । लोकतन्त्र नेताहरूको भाग शान्ति जय नेपाल गर्ने गुठी पो भयो । भूकम्प आयो, भुइँमान्छे मरे, कोरोना आयो भुइँमान्छे मारिए । संघीयता आयो भुइँमान्छेमाथि कर थोपरियो । लोकतन्त्र आएर भुइँमान्छेले पाए के ?

भुइँ मान्छेलाई सधैं सकस, सधैं शास्ती । लोकतन्त्र पद्धतिको राजनीतिमा नीति, सिद्धान्त, नैतिकता र धर्म भन्ने सकियो ।

बहुदलको १२ वर्ष कालरात्रि भयो, लोकतन्त्रको १७ वर्ष भ्रष्ट शासन चल्यो, चलिरहेको छ । राजनीतिमा निष्ठा र सिद्धान्तको मूल्य भैंसी आहाल बस्ने फोहर पोखरी बन्यो । यति हुँदा भुइँमान्छेले ठूलो शिक्षा पाए तर भुइँमान्छे हातमुख जार्ने समस्यामा यसरी थिलथिलो बनेर थिचिएको छ कि मनको आक्रोस, मनमै पालेर भुइँमान्छे मरिरहेको छ । विद्रोह गर्ने ताकत आर्जन गर्न सकिरहेको छैन ।

भुइँमान्छेको नेता को हो ? कोही त अघि सर । मर्ने भुइँमान्छे रहेछ, शोसित हुने भुइँमान्छे नै हो । भुइँमान्छेका लागि भय जनयुद्धकालमा थियो, भय भूकम्प थियो, त्योभन्दा डरलाग्दो भय कोरोनाले भयो । हुन त भुइँमान्छे हरेक दिन भोकको भयमा छ । के गरौं कसरी बाँचौं, परिवार कसरी पालौं, कसरी जीवन चलाऊँ भन्ने भयमा छ । भय सधैं सोझा र सज्जनका लागि किन आउँछ ?

लुटतन्त्र चलिरहेको छ । लोकतन्त्रमा जति लुटे पनि दण्ड सजाय नहुने भएपछि राजनीति हरेक दिन राष्ट्रघाती, जनपापीहरूका लागि बालाजुको बाइसधारा बनेको छ । जहाँ नुहायो, अपराधीले बैतर्णी तर्न पाउने । लोकतन्त्र विधिको शासन भन्छन्, अपराधिक शासन पो भयो ।

एउटा राजा फालेर हजारौं राजा बनाउने खेलो रहेछ परिवर्तन । सिंहदरवार, राजदरवार, शितल निवासको शक्ति दिल्ली पुऱ्याउन रहेछ । त्यसका अनेक पराकम्पनहरू हरेक दिन हामी भोगिरहेका छौं । सत्ता गठबन्धनको निरन्तर परिवर्तन, आलंकारिक राष्ट्रपतिको निर्वाचनमा जे देखिएको छ, त्यो नगरवधुकोभन्दा पनि गए गुज्रेको परिदृश्य हो । तैपनि सत्ताधारी अपवित्र गठबन्धनेहरू भन्छन्– संविधानको कार्यान्वयनका लागि अग्रसर छौं ।

भर्खर नीतिहीन, सिद्धान्तहीन सत्ताको अर्को अध्याय सुरू भएको छ । यिनीहरू पनि भन्छन्– जनतालाई डेलिभरी दिन्छौं । भ्रम छर्ने र सपना देखाउने काम हिजो थियो, आज पनि भइरहेको छ ।

नेताहरू सत्तामा बसेर भुइँमान्छले तिरेका करको राजस्व घिचिरहेका छन् । हरेक विदेशी जो नेपाल आउँछन्, कति सुन्दर देश भन्छन् र जाने बेलामा अनुभव सुनाउँछन्– स्वर्ग हो नेपाल । नेपालका नेतामा नैतिकता, राजनीतिक धर्म, इच्छाशक्ति र इमान रहेनछ । तैपनि हाम्रा नेताहरूलाई लज्जाबोध हुँदैन ।

स्मरणरहोस्, राष्ट्र एकीकरणको ठूलो उपलब्धि हासिल भएपछि बडामहाराजाधिराज पृथ्वीनारायण शाहका भाइले आफ्नो भाग राज्य माँगेको प्रसङ्ग नेपालको इतिहासमा छ । पृथ्वीनारायण शाहले राज्य अभिभाज्य हुन्छ, राज्य अंशभाग लगाउने बस्तु होइन । जसले राज्य टुक्र्याउन खोज्छ, उसको गर्धन छिनाल्छु भन्ने कडीकडाउ जवाफ दिएपछि यो विवादको अन्त्य भएको थियो ।

तर लोकतन्त्र नेताहरूको मिलिभगतमा चलिरहेको छ । हरेक दललाई सत्ताको भाग चाहिएको छ । भर्खर भएको अर्को परिवर्तन पनि मिलिभगत नै हो ।

•••

जनता चुनावमा मतदान गर्ने मेसिनमात्र भए। मतदानपछि जनताको न मूल्य छ, न मान्यता छ। पार्टीले आफ्ना कार्यकर्ता ठानेका जनता न बोल्छन्, न तिनको बोली बिक्छ । राणा शासनमा प्रजा थिए, ०४६ सालमा नागरिक भएको घोषणा गर्ने यिनै थिए, ३४ वर्षपछि पनि आमजनता नागरिक बन्न सकेका छैनन्। जो आफूलाई नागरिक समाज सम्झन्छन्, ठान्छन्, तिनीहरूसमेत कुनै न कुनै पार्टीको फेर समातेर विवेकहीन बनिरहेका छन्।

•••

इतिहास साक्षी छ– स्पेनबाट सानो भूभाग क्याट्लोनिया टुक्र्याउन खोज्दा प्रधानमन्त्री म्यारिआनोले भाषा, भेष, जात वा भेगका आधारमा राज्य टुक्र्याउन खोज्ने राष्ट्रघाती हुन्छ, उसले क्षमा पाउँदैन भन्ने घोषणा गरेका थिए । नेपालमा बहुल राष्ट्रवादको मुद्दा आज पनि कायमै छ । नेपाल एक देश रहनै सक्दैन भन्नेहरू संवैधानिक शक्ति बनेर संसद, सरकारमा छन् । भ्रष्टाचारको भाङ्मा लठ्ठिएकाहरू लोभ र लाभका लागि यस्ता विवाद झिक्छन् । सत्ता पाए संविधान जिन्दावाद, सत्ता नपाए सडक गान चलिरहेकै छ । न्याय, विधिको शासन, सुशासन भन्ने सवाल स्यालको सिङ् हराएजस्तो हरायो ।

माओले त्यसै महेन्द्रलाई विश्वास गरेका थिएनन् । म के कम्युनिष्ट, कम्युनिष्ट त महेन्द्र हुन् भनेर ख्यालठट्टा गरेका थिएनन् । विश्वले नेपालको असंलग्नताको हावामा सह्राहना गरेको थिएन । आज नेपालको व्यक्तित्व झारपातको स्तरमा झरिसक्यो, अमेरिकाले इण्डो प्यासिफिक रणनीतिमा सही गर्न भन्दा खुरूक्क सही गरेर आउनेहरू यिनै हुन् । अमेरिकी राजदूतले नढाँटी एमसीसी इण्डो प्यासिफिक रणनीतिकै हिस्सा भनेर नेपालको विकासमा सघाउन इच्छा व्यक्त गरेर टीभी र सामाजिक सञ्जालबाट पढाएको पनि देखियो । यस्तै अध्यापन चिनियाँ र भारतीय राजदूतले 'सियानलियाओ' र 'मनकी बात' भनेर सुरू गरे भने नेपालको हालत कहाँ पुग्ला ? हिजो नेपालले के भन्छ भनेर विश्वले कान ठाडो पारेर सुन्थ्यो, आज नेपालको हैसियत साँघुरिएर विश्वशक्तिको खेल अखडा बनिसक्यो ।

यी हाम्रा कस्ता नेता हुन्, जसलाई देशको सीमा थाहा छैन । नक्सा छ, भूमि अर्काले खाइसकेको पनि देख्दैनन् ।

नेपालको प्राथमिकतामा सधैं उत्तर दक्षिणका मुलुक हुन् । ठूला मुलुकका बीचमा तरूलजस्तो नेपालको भूराजनीतिबारे नेपाली राजनीति सुशिक्षित छैन वा थाहा पाएर पनि सचेत रहेन । यसकारण त उत्तर दक्षिणमात्र होइन, विश्वशक्ति नेपालमा पारदर्शी रूपमा प्रवेश गरिसकेको छ । हाम्रा नेताहरू राम आए रामाय, कृष्ण आए कृष्णाय जसरी लम्पसारवादी बनिरहेका छन् ।

कानुन छ, कार्यान्वयन नै हुँदैन । कानुन कमजोर पारिँदै छ, विदेशीका लाभका लागि । कानुन कमजोर हुनु भनेको राष्ट्र दयनीय बन्नु हो, न्यायालयलाई अपराधशाला बनाउनु हो । यो सत्य थिङ्क टेंकहरूले कहिले बुझेनन् । स्वतन्त्रतालाई गुलामवादसँग साटिरहेको व्यापार हो यो । लोकतन्त्रमा ठगविद्या जान्नेहरूले मह लेपन गरेर विष बेचिरहेका छन् । नागरिक शास्त्रका ज्ञाताहरूले बुझेर बुझपचाउँछन् । देश पराधीन भएपछि तिनका सन्तानले पाउने कमारो जुनी नै हो, किन मुखमा लोभको ठेडी कोचेर मौन रहेका छन् ? आउने पुस्तालाई १९७५ पछिको सिक्किमको नियति दिने कि स्वतन्त्र नेपाल ? यत्ति विषयमा समेत हाम्रा नेताहरू बहस गर्दैनन् ।

महाभारतका अनुसार जब जब असत्य बढ्छ, श्रीकृष्णको उदय हुन्छ । अन्धा धृतराट्रको भीमसेनलाई अँगालोमा कसेर धुलोपिठो पार्ने षड्यन्त्र थाहा पाएपछि श्रीकृष्णले चलाखीका साथ फलामको नक्कली भीम बनाएर धृतराष्ट्रका सामु उभ्याइदिएका थिए । धृतराष्ट्रले अँगालो मारेर नक्कली भीम चकनाचुर पारिदिएपछि, धृतराष्ट्रको होस् खुल्यो, लज्जित भए । असली भीम बाँचे । यतिबेला राष्ट्ररूपी भीम खतरामा छ, धृतराष्ट्ररूपी शासक र गान्धार नरेश शकुनीको अन्त्यका लागि कुनै श्रीकृष्णावतारको प्रतीक्षा भइरहेछ । ती श्रीकृष्णरूपी सूर्योदय कहिले हुन्छ, श्रीकृष्णको पदार्पण कहिले हुन्छ ?

भुइँमान्छेको तक्दिर खोटो हो कि छाती कमजोर ? राष्ट्र खिइँदो छ, नेताहरू खाइलाग्दा देखिंदैछन् । राष्ट्र चुसेर डकार्नेहरू राजनेता मै हुँ भनेर भ्यागुतो उफ्रे झैं उफ्रेको देखिन्छ । यो सबै दुर्योधन अहङ्कार हो ।

नेपालको लोकतन्त्र दुर्योधनहरू चलाइरहेका छन् ।

पढ्थ्यौं हामी बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरू ध्वस्त पारे समाज।

मऱ्यौ ज्यूँदै त्यो जस्ले बिर्सियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो मरेर पनि जस्ले सम्झियो देशको माटो।

कायर भएर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहादुर भएर एकै पटक मर्न सकौं।

\- अभियानवाणी

अभियान साप्ताहिक

सम्पादकीय

असफल प्रधानमन्त्रीबाट सफल कार्य खोज्नु नै बेकार

पछिल्लो समयमा मुलुक निकै संकटपूर्ण अवस्थामा पुगेको छ। खासगरी पुरानो सत्ता गठबन्धनको सत्ता स्वार्थले गर्दा सत्ता गठबन्धन र पुष्पकमल दाहाल नेतृत्वको सरकारकै कारण मुलुक संकटपूर्ण अवस्थामा पुगेको थियो। सत्ता स्वार्थलाई ध्यानमा राखेर दाहाल सरकार अघि बढेको र जनताका समस्याहरू समाधान गर्नेतर्फ सरकाले ध्यान नदिएको हुनाले दिनप्रतिदिन समस्याका चाङ लागेका छन्। मिटर व्याज पिडित, लघुवित्त पिडितहरूले लामो समयदेखि आफ्ना माग पूरा गराउन सरकारको ध्यानकार्षण गराउँदै आएका थिए भने सरकारले मिटरव्याज पिडितहरूको आँखामा छारो हाल्न छानविन समिति बनाएको भएको भएपनि सो समितिले दिएको प्रतिवेदन नत सार्वजनिक भयो नत सरकारले नै कार्यान्वयन गऱ्यो। लघुवित्त पिडितहरूले करिब २५ दिनको संघर्षपूर्ण पैदल यात्रा गरेर काठमाडौंमा आई आफ्ना समस्या राख्दै आएका छन् तर दाहाल सरकारले समस्या समाधान गर्नुको बदला उनीहरूलाई पक्राउ गर प्रहरी हिरासत सम्म पुऱ्यायो।

दाहाल सरकार कामकुरो एकातिर कुम्लो बोकी ठिमीतिर भन्ने नेपाली उखानजस्तै गरी सत्ता स्वार्थका लागि मात्र अघि बढेको छ जसको ज्वलन्त प्रमाण हो हालै कांग्रेसको महासमितिले जनयुद्धको विषयमा बेमौसमी बाजा बजाएको भन्दै माओवादीले असन्तुष्टि जाहेर गरेको छ। प्रधानमन्त्री दाहालले नेपाली कांग्रेसको पार्टीको महासमितिको बैठकमा के के प्रस्ताव आए र के के विषयमा छलफल भयो भनेर टाउको दुखाउनुको कुनै अर्थ छैन। उनले शान्ति प्रक्रियामा हस्ताक्षर गरेको पार्टीले जनयुद्धको विषयमा कमेन्ट गर्नु आवश्यक नभएको बताएर कांग्रेसलाई समेत चिढ्याउने कार्य गरेका छन्। जनयुद्धको विषयमा अहिले बोल्नै नपर्ने विषयमा कांग्रेसले किन बोलेको भन्दै कांग्रेससँग प्रश्न समेत गरेका छन्। एकतिर सरकार सञ्चालनमा पूर्ण रुपमा असफल भएपछि कांग्रेसले आफूलाई सत्ताबाट निकाल्छ कि भन्ने डरले गर्दा कांग्रेसलाई तर्साउने रणनीति लिएको हुन सक्ने अनुमान गरिएको थियो। तर यसैबीचमा कांग्रेस–माओवादीसहितको गठबन्धन टुटेर एमाले–माओवादीसहितको गठबन्धन बनेको छ।

शान्ति सम्झौतामा दुई पार्टीको हस्ताक्षर भएको र त्यो हस्ताक्षरकर्ता पार्टीले जनयुद्धको विषयमा कमेन्ट गर्नुपर्ने आवश्यकता नै छैन भन्ने हाम्रो सवाल हो भन्दै घुमाउरो पाराले त्यो नर्णय लिएपनि आफूहरू त्यो निर्णय सच्चाउनुपऱ्यो भनेर कांग्रेसलाई गुहारु नगर्ने बताएका भएपनि त्यो एक किसिमले निर्णय सच्चाउन दिएको दवाव नै थियो। आफ्नो पार्टीभित्र दवदवा राख्दै एकल निर्णय गराउँदै आएका पार्टी अध्यक्ष समेत रहेका दाहाल अब अर्को पार्टीभित्र समेत खेल्न खोजेको कांग्रेसजनहरूको भनाई रहेको छ।

प्रधानमन्त्री दाहालले आफ्नो नेतृत्वको सकराले उपलब्धिमूलक कार्य गर्न नसकेको स्वीकार गरको हुनाले नैतिक रुमपा दाहाल प्रधानमन्त्री पदमा बसिरहन योग्य रहेनन्। दाहालले १४ महिने कार्यकाल हेर्दा जनतामा आशा जगाउने कुनै महत्वपूर्ण कार्य हुन सकेको देखिँदैन भने उनको सरकारको महत्वपूर्ण कार्य भनेको भ्रष्टाचारमा संलगन भएका पूरानो सत्ता गठबन्धनका नेताहरूलाई बचाउने नै रह्यो। ललिता निवास जग्गा प्रकरणमा माधव नेपाल र बाबुराम भट्टराईलाई बचाइयो सुन तस्करी प्रकरणमा आफ्नै पार्टीका उपाध्यक्ष कृष्णबहादुर महरारलाई बचाइयो भने अन्य प्रकरणमा संलग्न भएकाहरूलाई बचाउने र अन्य दल र विपक्षी दलका नेता तथा कार्यकर्ताहरूलाई दोष लगाउने पुरानो सत्ता गठबन्धनको प्रवृत्ति दाहाल सरकारमा देखिएको थियो। दाहाल सरकारका मन्त्रीहरू भ्रष्टाचामा संलग्न भएका समाचारहरू प्रकाशित र प्रसारित हुँदै आएका थिए। आफैँले काम गर्न असफल भएको भनेर आरोप लगाएका मन्त्रीहरूलाई पदबाट हटाउन थिएनन् भने ललितपुरको बालकुमारीमा २ जना युवाको ज्यान जाने गरी भएको घटनामा संलग्न भएका भनि छानविन समितिले दोषी ठहर गरेको तत्कालिन भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्री प्रकाश ज्वालालाई समेत बर्खास्त गर्न सकेका थिएनन् नत उनलाई उनका पार्टी नेकपा एकीकृतले नै फिर्ता बोलाएको थियो।

प्रतिनिधिसभाको बैठकहरूमा तत्कालिन विपक्षी दलहरूले मात्र नभएर तत्कालिन सत्तापक्षकै सांसदहरूले दोषी ठहर भएका र भ्रष्टाचारमा मुछिएका मन्त्रीहरूको राजिनामा माग गरिरहँदा समेत प्रधानमन्त्री कानमा तेल हालेर र आँखा बन्द गरेर बसिरहेका हुनाले प्रधानमन्त्री दाहालकै कारण सरकार असफल भएको र आफैँ असफल भएका प्रधानमन्त्री दाहालले आफैँले असफल भएका भनिएका मन्त्रीहरूबाट असल कार्यको अपेक्षा राख्नु किमार्थ उचित हुन सक्दैनथियो। पुरानो सत्ता गठबन्धन टुटेर नयाँ सत्ता गठबन्धन बनेको र सो गठबन्धनमा नेकपा एमाले सहित माओवादी, रास्वपा, जसपा, नेकपा एस समेत सामेल भएको हुनाले अब सो गठबन्धनलाई बचाउन कार्य र जनताका आवश्यकताहरू पूरा गर्ने दायित्व फेरी दाहाल सरकार र सत्ता गठबन्धनको काँधमा गएको छ।

अहिले दिनहुँ बैदेशिक रोजगारीमा जाने युवाहरूको संख्यामा बृद्धि हुँदै गएको छ। दाहाल सरकार रोजगारी बढाउने कार्यमा समेत असफल सावित भएको छ। दाहाल सरकारको ध्यान जसरी भएपनि पुरानो सत्ता गठबन्धनलाई जोगाईराख्ने र पार्टी र व्यक्तिगत स्वार्थ पूरा गर्नेतर्फमात्र सक्रिय भएकाले जनताले यस्तो सरकारबाट कुनै ठुलो आशा गर्नु निरर्थक रहेको हामीले ठानेका छौँ। हामी कामना गर्दछौँ पुरानो सत्ता गठबन्धन टुटेर नयाँ सत्ता गठबन्धन बनेको हुनाले यो गठबन्धनबाट पनि जनताले आवश्यक सेवा सुविधा पाउन नसकेको खण्डमा पुन: अर्को गठबन्धन बन्न सक्नेतर्फ सत्ताधारी दलहरूको ध्यान जाओस्।

एमालेलाई सत्ताको हतारो

बलराम केसी

त्रिभुवन विश्वविद्यालयमा भागबन्डा अन्त्यको संस्कृति सुरू भएको छ । सरकारले भुटानी शरणार्थी, ललिता निवास, सुनकाण्डजस्ता प्रकरणमा मुद्दा चलायो । बाँसबारी छाला जुत्ता काण्डमा अनुसन्धान अघि बढाइसकेको छ । सरकार गठन भएको एक वर्ष पूरा भएको धेरै भएको छैन । नेपालमा संस्कार नै मन्त्री पदको 'बार्गेनिङ' र नपाए 'सरकार ढाल्ने' हुन्छ ।

मिलीजुली सरकारले एकै वर्षमा केही राम्रा काम गरेको देखिन्छ । तर, एमाले अध्यक्ष केपी शर्मा ओलीले झन्डै दुई तिहाइ बहुमतको सरकार साढे तीन वर्ष चलाउँदा केही गर्न सक्नुभएन । गिरिबन्धु टी इस्टेटको जग्गा सट्टापट्टा गर्ने खेलमा उहाँको भूमिका देखियो । तर, अख्तियार दुरूपयोग अनुसन्धान आयोगका पदाधिकारी नियुक्तिमा ओलीको समेत भागबन्डा परेपछि अनुसन्धानमा उहाँ सुरक्षित देखिनुहुन्छ । उहाँले आफ्नो कामको समीक्षा गर्नुपर्ने हो तर उहाँ ७५१ बुँदे माग राखेर र बालकुमारी घटनालाई लिएर सरकार ढाल्न तम्सिनुभएको छ । ओलीले निकालेको निहुँ सत्ताबहिर बस्नुपर्दाको छटपटी र पीडाको अभिव्यक्ति हो । चुनावपछि सरकार बनाउने कुरामा कांग्रेस सभापति शेरबहादुर देउवा र माओवादी अध्यक्ष पुष्पकमल दाहालको कुरा मिलेन । दाहालले ओलीसँग सरकार बनाउनुभयो । पाँचवर्षे कार्यकालमध्ये आधाआधा समय प्रधानमन्त्री बन्ने सम्झौता हुँदा ओलीका लागि दाहाल 'माई डियर कमरेड' बन्नुभयो । तर, राष्ट्रपतिमा कुरा मिलेन । ओलीले संसद् विघटन गरे पनि अध्यादेश जारी गरे पनि हातहातै ल्याप्चे लगाउने राष्ट्रपति चाहनुभयो होला । तर, दाहालले त्यस्तो राष्ट्रपति मान्नुभएन । दाहालले देउवा क्याम्पसँग मिलेर सरकार बनाएपछि तिनै दाहालमाथि ओलीको तथानाम गाली सुरू भयो ।

सायद ओलीले संविधानको धारा १०३ मा उल्लिखित 'संसद्को विशेषाधिकार' लाई गलत बुझ्नुभएको छ । धारा १०३ को मतलब विपक्षी भएपछि जे पनि गर्न पाइन्छ भन्ने उहाँको बुझाइ देखिन्छ । विशेषाधिकार भनेको अन्य कुनै वर्गलाई प्राप्त नहुने खास एक वर्गलाई मात्र प्राप्त हुने उन्मुक्ति, सुविधा र सहुलियत हो । ती प्राप्त नभए उसले कार्य सम्पादन गर्न सक्दैन । संसद्मा बोलेको कुरा, दिएको मतको न्यायपालिका वा अन्य कुनै निकायले जाँच्ने वा हस्तक्षेप गर्ने हो भने सांसदले बोल्न सक्दैन । मत हाल्न सक्दैन । सरकारको विरोध गर्न सक्दैन । यी सबै सम्भावित अवरोध र खतराबाट उन्मिुक्ति दिन धारा १०३ ले विशेषाधिकार दिएको हो । यही धाराले गर्दा संसद् अबरूद्ध गर्ने अधिकार हुन्छ, टेबुल कुर्सी भाँच्न पाइन्छ, होहल्ला गर्न पाइन्छ भनेर कुनै दलले बुझ्छ भने त्यस्ता दलका व्यक्ति सांसद पदका लागि योग्य हुन सक्दैनन् ।

अध्ययनको सिलसिलामा बेलायतको 'हाउस अफ कमन्स' को बैठक अवलोकन गर्ने मौका मिलेको थियो । त्यहाँको संसद्मा छलफल, प्रश्नोत्तर र प्रस्तुति मर्यादित र सभ्य हुन्छ । संसद्मा बाधाविरोध गर्ने, भद्रगोल मच्चाउने, असभ्य र अमर्यादित व्यवहार देखाउने कल्पना नै गरिँदैन । प्रश्नोत्तर र छलफलमा आफ्नो वैकल्पिक विचार सभ्य तरिकाले राख्ने गरिन्छ । गाली गरिँदैन, गर्नै पाइँदैन र गर्दैनन् पनि । टेबुल कुर्सी भाँच्ने, वेल घेर्ने, कामकारबाही अवरूद्ध गर्ने कल्पना नै गरिन्न । विपक्षी दलले जनता र मिडियाले नपत्याउने आधारहीन र काल्पनिक झूटा आरोप सरकारलाई लगाउँदैनन् । स्थापित नै हुन नसक्ने आरोप कहिल्यै लगाइँदैन । लगाइहाले पनि मिडियाले सत्यतथ्य जाँच गर्छ । स्थापित नहुने कुरालाई मिडियाले हाइलाइट गर्दैन । नेताहरू नैतिकता, संसदीय मर्यादा आफैंले बनाएको संसद्को नियमावली, कानुन र बेलायती जनतादेखि डराउँछन् । संसद्मा बकवास, झुटा कुरा र सीमा नाघेर कसैलाई अमर्यादित शब्दमा गाली गरे मिडियाले नै गाली गर्न थाल्छन् । सरकारलाई गलत, भ्रामक वा सस्तो लोकप्रियताका लागि झूटा आरोप लगाइहाले जनताले नै त्यस्ता नेतालाई आम चुनावमा फाल्छन् ।

बेलायतमा सन् १९५७ देखि १९६३ सम्मका प्रधानमन्त्री हेरोल्ड म्याकमिलन र १९६४ देखि १९७० सम्मका हेरोल्ड विल्सन पालैपाले सरकार र विपक्षीमा हुँदा संसद्को गरमागर्मी छलफलपछि 'क्याफेटेरिया' मा बियरको ग्लास समातेर 'चियर्स' गर्दै मैत्रीपूर्ण संवादमा हुन्थे । मार्क थ्याचर १९७९ देखि १९९० सम्म प्रधानमन्त्री हुनुभयो । विपक्षीका नेता निल किनक हुनुहुन्थ्यो । थ्याचरको विपक्षीसँग मात्रै सौदार्हपूर्ण सम्बन्ध भएन । अन्य सबै प्रधानमन्त्री र विपक्षीको सम्बन्ध राम्रै थियो ।

अमेरिकामा राष्ट्रपतिको चुनाव हुँदै छ । रिपब्लिकन र डेमोक्रेट दुबै दलबाट प्रतिस्पर्धी हुन्छन् । भाषणमा व्यक्तिगत र चरित्रको आलोचना गर्दैनन् । डोनाल्ड ट्रम्पमाथि चार वर्षअघि चुनाव हारेका बेला उहाँका मतदाताले संसद् भवनमा विद्रोह गरेको लगायत धेरै मुद्दा छन् । राष्ट्रपति जो बाइडेन नै यसपालि पनि अर्को दलबाट चुनावी प्रतिस्पर्धामा हुनुहुन्छ । तर बाइडेनले ट्रम्पका मुद्दा चुनावी छलफलम उठाउनुभएको छैन र उठाउने अवस्था पनि छैन । चुनावको एजेन्डा रोजगार, अर्थतन्त्र, करको दर, मुद्रास्फिति, स्वास्थ्य, आवास, शिक्षा, अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध, युक्रेनजस्ता बिषयमा मात्र हुन्छ र छ । अमेरिकामा नतिजा आउनासाथ पराजय भोग्नेले 'मैले चुनाव हारें, निर्वाचित राष्ट्रपतिलाई बधाई । अब हामीले राष्ट्रपतिलाई सहयोग गर्नुपर्छ' भन्दै संसद्मा सहकार्यको वक्तव्य दिन्छन् ।

अलगोर र जर्ज डब्लु बुस द्वितीय राष्ट्रपति चुनावमा क्रमशः डेमोक्रेट र रिपब्लिकन पार्टीका प्रतिस्पर्धी थिए । इलेक्ट्रोरल भोटमा अलगोर पराजित हुनुभयो । क्यालिफोर्नियाको स्टेट सुप्रिम कोर्टमा हारे पनि फेडेरल सुप्रिम कोर्टमा पुनरावेदनको बाटो थियो । तर अलगोरले 'फैसलासँग म सहमत त छैन तर अदालतको फैसला मान्नुपर्छ, म पुनरावेदन गर्दिनँ, विवाद यहीं अन्त्य गर्छु, बुस राष्ट्रपति बन्नुभएकामा बधाई दिन्छु' भन्नुभयो । यस्तो संस्कार नेपाली नेतामा आउनेवाला छैन ।

बाराक ओबामाबाट नेपाली नेताले सिक्नुपर्छ । ओबामा डेमोक्रेटिक पार्टीबाट राष्ट्रपतिको उम्मेदवार हुनुहुन्थ्यो । काला वर्णका उहाँ केन्या मूलका अमेरिकन नागरिक हुनुहुन्छ । धेरैलाई लागेको थियो, अमेरिकामा कालो वर्णको मानिस कसरी राष्ट्रपति हुन सक्ला ? ओबामाले 'डिबेट' मा भन्नुभयो, 'म केन्याको स्कुल शिक्षकको केन्याली बाउको कालो जातको छोरा अमेरिकाबाहेक अन्यत्र भए राष्ट्रपतिको उम्मेदवार बन्न असम्भव थियो तर यो अमेरिका महान् भएकाले उम्मेदवार बन्न सम्भव छ । अमेरिका ल्याटिनो अमेरिकन र एसियन अमेरिकन होइन । काला वर्ण र सेता वर्णको पनि अमेरिका होइन । अमेरिका भनेको युनाइटेड स्टेट्स अफ अमेरिका हो ।' उहाँले यसो भन्दा सबैले उठेर सम्मान प्रकट गरेका थिए । भाषण सुनेर धेरैले हर्षको आँसु निकाले र त्यही भाषणले ओबामा निर्वाचित पनि हुनुभयो । उहाँले तुच्छ शब्द बोलेर अरूलाई घृणा गरेको सुनेको, पढेको छैन ।

भारतमा पीभी नरसिंह राव र अटलविहारी बाजपेयी दुवै प्रधानमन्त्री र विपक्षी दलको नेता हुनुभयो । रावलाई भ्रष्टाचार मुद्दा लाग्यो । सुरू अदालतले सफाइ दियो । बाजपेयी प्रधानमन्त्री हुनुहुन्थ्यो । उहाँले सीबीआईलाई 'राव त्यस्तो मान्छे होइन, पुनरावेदन नगर्नु' भन्नुभयो । मुद्दा अन्त्य गरियो । राव प्रधानमन्त्री हुनुहुन्थ्यो । सदस्य राष्ट्रहरूमा मानवअधिकारको अवस्थाबारे जेनेभामा प्रत्येक वर्ष हुने आवधिक मूल्यांकनमा पाकिस्तान भारतप्रति आक्रामक हुने गर्थ्यो । प्रभावकारी प्रतिरक्षाका लागी प्रधानमन्त्री रावले बाजपेयीलाई अनुरोध गर्नुभयो । राष्ट्रका लागि भनेर उहाँ मान्नुभयो र जानु पनि भयो ।

राजीव गान्धीले बाजपेयीको तारिफ गर्दै 'भारतको टावरिङ पर्सनालिटी राजनेता आवश्यक छ, तपाईं भारतको राजनेता हो' भनेर सम्मान गर्नुहुन्थ्यो । यस्तो संस्कार हाम्रा विपक्षी दलका नेताले सिक्न सक्नुपर्छ तब राम्रो राजनीतिक संस्कार विकास हुन्छ । गाली गरेर, अपशब्द बोलेर, घृणा गरेर, संसद् अवरूद्ध पारेर सरकार ढाल्ने दाउ गरेर कहिले पनि संस्कार विकास हुँदैन । महान् नेता बनिँदैन ।

एमालेले एउटा गोलीले दुई चरा मार्ने उद्देश्यले ७५१ बुँदे माग सरकारलाई बुझाएको छ । सरकार ढले ठिकै, नढले 'पब्लिसिटी' हुन्छ भनेर ती माग ल्याइएका छन् । यी माग नेपालका बाटाघाटा, अस्पताल, स्कुललगायत ग्रामीण आर्थिक विकाससँग सम्बन्धित हुन् । यो कुनै नयाँ मुद्दा होइन । मागमा देखिएका जिल्लाहरू ओलीले शासन गर्दा नेपालको भुभागमा नभएर उहाँको शासन गएपछि मिसिन आएका होइनन् । चारपटक नीति तथा कार्यक्रम बनाउँदा र बजेट पेस गर्दा उहाँले किन छुटाउनुभयो ? यसको जवाफ उहाँले दिनुपर्छ । उहाँ हार्वर्ड वा अक्सफोर्डमा पढेर अन्तर्राष्ट्रिय संस्थामा आर्थिक विकाससम्बन्धी काम गरी 'टेक्नोक्रेट' भएर फर्केको व्यक्ति होइन । नेपालको ग्रामीण अवस्था थाहा नभएको व्यक्ति पनि होइन ।

पाकिस्तानमा एकपटक यस्तो भएको थियो । सन् २००४ ताका शौकत अजिज प्रधानमन्त्री बन्नुभयो । उहाँ विदेशमा काम गरेर बसेका चर्चित अर्थशास्त्री हुनुहुन्थ्यो । जनरल मुसर्रफले अर्थतन्त्र सुधार्नका लागि उहालाई स्वदेश फर्कन अनुरोध गर्नुभयो । भारतका मनमोहन सिंहको योगदान देखेर पाकिस्तानमा त्यही गरियो । अजिज फिर्ता आएर अर्थमन्त्री र प्रधानमन्त्री बन्नुभयो । लामो समय अन्तर्राष्ट्रिय संस्थामा काम गरेकाले उहालाई पाकिस्तानको ग्रामीण क्षेत्रको समस्या बुझ्न केही समय लाग्यो । हाम्रा विपक्षी दलको नेता ओली विदेशमा नबसेको टेक्नोक्रेट पनि नभएकाले अहिले उठाइएका समस्या उहाँले आफ्नो शासनकालमा देख्नुपर्ने हो । सत्तामा हुँदा नदेख्ने विपक्षीमा हुँदा देख्ने कस्तो रोग हो ? ७५१ बुँदे अल्टिमेटम गैरजिम्मेवार र अवसरवादीपन हो । विपक्षी दलको नेता त प्रधानमन्त्री पर्खिरहेको व्यक्ति हो, जिम्मेवार बन्नुपर्छ ।

धारा ८५ र १०० (४) को अर्थ संसदको कार्यकाल ५ वर्ष राखियो । सरकार गठन भएको पहिलो दुई वर्ष अविश्वासको प्रस्ताव ल्याउन नपाइने व्यवस्था गरियो । निर्वाचित भए ५ बर्षभित्र सम्पन्न गर्ने विकासको प्रतिबद्धता घोषणापत्रमा लेखिन्छ । घोषणा लागू गर्न कम्तीमा २ वर्ष समय दिनुपर्छ भनेर धारा १०० को उपधारा ४ मा २ वर्षसम्म अविश्वासको प्रस्ताव दर्ता गर्न नपाउने व्यवस्था गरिएको हो । नक्कली अविश्वासको प्रस्ताव नल्याउलान् र ल्याए पनि पारित हुँदैन भनेर प्रस्ताव ल्याएपछि अर्को एक वर्ष ल्याउन नपाउने व्यवस्था गरियो । सरकारको स्थायित्व भए आर्थिक विकास हुन्छ भनेर यसो गरिएको हो । संविधानको धारा ८४ र १०० (४) को मर्म नबुझेर २ वर्ष पनि नपर्खीकन सरकार ढाल्ने छटपटी गर्नु उचित हुन्छ र ?

१९ देखि ५० वर्षसम्मलाई कामको खोजी गर्ने उमेर मान्ने हो भने नेपालमा ४२ प्रतिशत जनता कामको खोजी गर्नेमा पर्छन् । २२ लाख युवा खाडीलगायत मुलुकमा ४० डिग्री तापक्रममा काम गरिरहेका छन् । उनीहरू जिउँदो फर्किन्छन्, फर्किंदैनन् भन्ने चिन्ता परिवारजनलाई छ । एकमात्र आशा नयाँ संविधानको छ । भ्रष्टाचार नियन्त्रण होला, रोजगार सृजना हुन्छ होला भन्ने छ । तर विपक्षी दलका नेता 'विद्रोही' को भूमिका खेली सरकार ढालेर अस्थिरता सृजना गर्न चाहनुहुन्छ । संसदीय व्यवस्थामा दोस्रो ठूलो दल विपक्षी दल बन्नुपर्छ, विद्रोही होइन । विपक्षी दल र विद्रोही दलमा फरक छ । विपक्षी दलले संविधानवाद, कानुनी शासन, संसदीय परम्परा, संस्कार र अभ्यासमा विश्वास गर्छ । विद्रोही दलले संविधान र कानुन मान्दैन, तोडफोड, हुलहुज्जत र बल प्रयोगमा विश्वास गर्छ । एमालेले बेलायतको विपक्षी दलको भूमिका खेल्न सक्नुपर्छ ।

एमालेले बालकुमारी घटनालाई लिएर उठाएको नैतिकताको प्रश्नमाथि लेखक विरोध गर्दैन । तर संसद् विघटन गर्ने, सर्वोच्च अदालतले दुई पटक बदर गर्दा राजीनामा नगर्ने र विश्वासको मत लिन नसक्दा राजीनामा नगर्ने ओली र उहाँको दलले नैतिकताको प्रश्न उठाउन सुहाउँछ ?

सत्ताकेन्द्रित राजनीति गर्ने नै भए पनि संवैधानिक बाटो छ । धारा ११९ को उपधारा (२) मा वार्षिक अनुमान पेस गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । त्यसरी पेस गर्दा अघिल्लो वर्षको रकमको खर्च र उपलब्धि पनि पेस गर्नुपर्छ, अनि मात्र बजेट पारित हुन्छ । उपधारा (२) को उद्देश्य निष्पक्ष अर्थशास्त्री, योजनाविद्, तथ्यांकविद् र विकासविद्को स्थायी समिति गठन र तिनीहरूको प्रतिवेदनअनुसार खर्च र उपलब्धिको निष्पक्ष मूल्यांकन हुनुपर्ने हो । उपधारा (२) को समिति गठन भएको छैन ।

नेपालमा खर्च हुन्छ, उपलब्धि हुँदैन । जसरी पनि प्रधानमन्त्री बन्नैपर्ने हो भने उपधारा (२) को समिति गठन गरेर प्रत्येक वर्ष समितिको प्रतिवेदनअनुसार प्रगति हासिल नभएको देखेपछि 'बजेट पारित नगरी अड् काएर' सरकारलाई राजिनामा गर्न बाध्य गराएर ओली प्रधानमन्त्री बने भयो नि ! बजेट पारित हुन सकेन भने संसदीय व्यवस्थामा सरकारले राजीनामा गर्छ । किन असंवैधानिक तरिकाले सरकार ढाल्ने प्रपञ्च रच्नुपऱ्यो ? *(कान्तिपुर)*

लोकतन्त्रमा पनि परम्पराकै निरन्तरता

राजेश विद्रोही

लोकतन्त्र प्राप्तिपछि पनि हाम्रो नेपाली समाजले परम्परालाई नै पछ्याइरहेको छ । यो अवस्थामा सुधार हुन समय लाग्ने देखिँदै छ । किनभने, यसलाई छिटो व्यवस्थापन गर्ने शक्ति स्वदेशमा छैन, दिनानुदिन विदेश पलायनको अवस्थामा छ । कि त अकर्मण्यतामा फसेका छन् र पुरानै शक्तिका पछि लम्पसार छन् । नयाँ व्यवस्था प्राप्तिको केही दशक जो स्वाभाविक हुन्छ, देखिन्छ । यसले केही समय यथास्थितिलाई निरन्तरता दिने र घिसार्नेछ । र, आफ्नो अन्तिम शक्तिमा बाँच्ने प्रयत्न गर्नेछ । एकले अर्काको अस्तित्व स्विकार्नेछैन । यसलाई बदल्न समय लाग्छ । यसो हुन्छ, त्यसो हुन्छ भनेर हामी बन्द कोठाभित्र बसेर समय पर्खिने र भजनमण्डली बन्ने होइन । गतिशीलतालाई पछ्याउनुपर्छ । र, गतिशीलता प्रदान गर्न सक्नुपर्छ ।

यस्तो संक्रमणकालीन स्थितिमा रहेको यथास्थितिमा समाजले नयाँ युवा पुस्ताको नेतृत्व स्विकार्न सक्दैन । पुरानो हुँदाहुँदै आफूभन्दा माथिल्लो कुर्सीमा नयाँलाई पुऱ्याउँदा अपमानित बोध गर्छन् । चुनावी परिणामको दुष्परिणाम एउटा यो पनि हो । समाजको यथास्थितिलाई पुरानोले राम्रोसँग चलाउँछन्, नयाँले बिगार्छन्, भत्काउँछन्, कमजोर पार्छन्, सकाउँछन् भनेर अन्धविश्वास छ । केही गर्छन् भने पाकाले नै गर्छन् भन्ने भ्रम छ । आजसम्म पुरानाले बिगारेको र बिगार्दै आएको देख्दैन । गलत गरेको आँखाले देखे पनि आलोचना भने गर्छन् तर निर्णायक मत फेरि उसैलाई दिन्छन् । यो मनोविज्ञान सहरमा भन्दा गाउँघरमा धेरै छ । त्यसैले, नयाँलाई भन्दा पाकोलाई कुनै पनि जिम्मेवारी सुम्पिने जबर्जस्त प्रभाव छ । यिनै यथास्थितिवादी सोच, चिन्तन र प्रवृत्तिले नयाँ विचारलाई उक्सिन दिएको छैन र अझै दिँदैन पनि । धेरैले पुरानै नेतृत्वमा आफ्नो भविष्य देख्छन् । तर, सहरमा थोरै भए पनि फरक प्रभाव छ । नयाँलाई अवसर दिने र पुरानोलाई सम्मान गर्ने प्रयास गरेको वेलाबखत देखिन्छ ।

नेपाल लामो समयदेखि निरंकुश व्यवस्था झेलेर आएको राज्य हो । राणा र राजा शासनको मात्र करिब अढाई सय वर्षको एकात्मक केन्द्रीकृत निरंकुश र सामन्ती राज्य व्यवस्थाको भारी बोकेको इतिहास छ । लोकतन्त्रको अभ्यास भएको लामो समय भएको छैन । निरंकुश शासन व्यवस्थाको 'ह्यांगओभर' अझै व्याप्त छ । मालिक खोज्ने प्रवृत्ति उस्तै छ । एकजना मालिक बनाउन पाए खुसी र आनन्दको अनुभूति गर्ने मनोविज्ञान छ । लोकतन्त्रमा आफू मालिक बन्न अग्रसर हुनुपर्नेमा दास बन्ने होडबाजी छ । नयाँ पुस्तामा पनि दलाली, चाकरी, चाप्लुसी गर्ने र दास बन्ने मनोवृत्ति व्याप्त छ । लोकतन्त्रले सबै वर्ग, जाति, क्षेत्र, लिंग र समुदायलाई समान पहुँच र अवसर प्रदान गर्नुपर्थ्यो । राज्य व्यवस्थाको चरित्र र राजनीतिक दलको व्यवहार नयाँ व्यवस्थाको मर्म र भावनाअनुकूल अघि बढ्न सक्नुपर्थ्यो । तर, दलभित्रै दलाली प्रवृत्ति मौलाएको छ । वर्गउत्थानवादी प्रवृत्तिले राजनीति बदनाम छ । जो राणा र राजाशासनकालको भन्दा फरक छैन । आन्दोलन तथा संघर्षको जगबाट जति पनि राजनीतिक दल जन्मिए, पछिल्लो चरणमा उनीहरूभित्रै नवसामन्त बन्ने र बनाउने होडबाजी चलेको छ । गाउँघरमा रहेका पुराना दलाल सामन्तीलाई संरक्षण दिने कार्यमा उनीहरूको राजनीति लिप्त छ । नयाँ र पुरानो राजनीतिक अभ्यासमा तात्विक भिन्नता देखिँदैन । मुलुकमा पटक-पटक व्यवस्था फेरियो, तर अवस्था भने फेरिएको छैन । सबैतिर पुरानै सोच, चिन्तन, शैली र प्रवृत्तिको रजगज छ । राज्य भने उदासीनता र अनिर्णयको बन्दी हुँदै आएको छ ।

नेपाली कांग्रेसको ७३ वर्षे प्रजातान्त्रिक अभ्यास, नेकपा एमालेको ३४ वर्षे सर्वहारावर्गीय कम्युनिस्ट अभ्यास, माओवादी र मधेसवादीलगायत दलको १६ वर्षे संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको संसदीय अभ्यासलाई हेर्दा उनीहरूबीच कुनै राजनीतिक अन्तर देखिँदैन । जनता मात्र भ्रममा छन् । जब कि उनीहरूको लक्ष्य एउटै थियो, नागरिकलाई आधारभूत आवश्यकता र जनजीविकाको प्रत्याभूति गराउने । तर, संसदीय लोकतन्त्रको अभ्यास भएको सात दशकमा जनताका एउटा पनि आधारभूत आवश्यकता र जनजीविकालाई सम्बोधन गर्न सकेको देखिँदैन । दुःखसाथ भन्नुपर्छ, आज तिनै दल र नेताहरूले लगाएका नारामा नागरिक जन्मदेखि मृत्युसम्म लुटिन, ठगिन र बेचिन विवश छन् । निःशुल्क स्वास्थ्य, शिक्षा, रोजगार र सुरक्षा तथा गाँस, वास र कपासका नाममा आज पनि तीन करोड नागरिक राज्यको वैधानिक निजी र सरकारीस्तरबाटै लुटिन बाध्य छन् ।

तीन तहको सरकार बन्दा पनि नागरिकको जीवनले कुनै पनि सुविधा पाउन सकेको छैन । हिजो परिवर्तन र आन्दोलनको 'टार्गेट'मा परेका समाजका सडेगलेका 'डेट एक्सपायर्ड' सामन्तीको रजगज आज पनि राज्य र राजनीतिकस्तरमा हाबी छ । यसलाई नयाँ शक्तिहरूले पनि बढार्न सकेको छैन । झुटो नारा र आश्वासनमा दल र तिनका नेताहरूको राजनीतिक जीवन आलिसान ढंगले बितिरहेको छ ।

राजनीतिक दल, न्यायालय र सुरक्षा निकायलगायत हरेक निकाय र अंगमा सामन्तीहरूकै रजगजका कारण बेथिति र भ्रष्टाचारले सीमा नाघेको छ । यसबीच मात्र राज्यका निकायका कर्मचारी, राजनीतिक दलका नेता र केही ठूला व्यवसायी, जो राज्यको आर्थिक अपचलन, भ्रष्टाचार तथा करछली गरेर अकुत सम्पत्ति आर्जन गरेको मुद्दामा पक्राउ परेका छन् भने कतिपय अनुसन्धानको दायरामा छन् ।

भर्खरै चर्चामा आएको ६ खर्ब एनसेल कर छलीको विषय, यसअघिको यती, ओम्नी, वाइडबडी, बालुवाटार जग्गा प्रकरण, सुनकाण्डलगायत विभिन्न काण्ड र प्रकरण चर्चामै छन् । नागरिक यी काण्डको 'अपडेट'बाट वञ्चित छन् । कानुनी कमजोरीले गर्दा पुराना विषय सेलाउने र ओझेलमा पर्ने र नयाँ काण्ड र घटनाहरू थपिइरहने प्रवृत्ति घातक छ । तत्काल बदनाम गर्ने र हुने, पछि 'बार्गेनिङ' र लेनदेनमा टुंगिने र राजनीतिक विषय बनाएर तन्काउने प्रवृत्ति पनि उत्तिकै छ । ऐन-कानुनको कमजोरीकै कारण विभिन्न क्षेत्रका इमानदार नागरिकले प्रतिरोध गर्न नसक्दा आत्महत्या गर्ने घटना पनि बढेका छन् ।

जुन पात्र, प्रवृत्ति र समस्याबाट नेपाली समाजले मुक्ति र परिवर्तन चाहेको छ, आजपर्यन्त राजनीतिक रूपमा मात्र नभई प्रशासनिक रूपमा समेत नेपाली समाजमा उनीहरूकै वर्चस्व छ । राजनीतिले त झन् उनीहरूलाई इज्जत र सम्मान दिएको छ । तीनै तहका सरकार यतिवेला उनीहरूका लागि पुरस्कार सावित भएका छन् । सामान्य नेता, कार्यकर्ताका लागि राजनीतिक कुर्सी कोरा कल्पना र सपना सावित भएको छ । जोसँग पैसा, पावर र पुँजी छैन, उनीहरूले राजनीतिको कल्पना नगरे पनि हुने अवस्था छ । काम गर्ने मानिस त्यहाँ पुग्नै सक्दैन । बेथिति र भ्रष्टाचार गर्न सक्ने मानिस मात्र आजको राजनीतिमा टिक्न सक्ने अवस्था सिर्जित भएको छ ।

लोकतन्त्रले शक्तिलाई पुज्ने परम्परालाई झनै बलियो बनायो । हिजोका सामन्त जमिनदारलाई पुज्ने दास मानसिकता आजको राजनीतिमा पनि हाबी छ । हाम्रो राज्य नागरिकको कहिल्यै हुन सकेन । राजनीतिमा आफू गन्ती हुने ठाउँमा कसरी पुग्ने भन्ने प्रतिस्पर्धा मात्र चलिरहेको छ । लोकतन्त्र पनि शोषण, दमन, विभेद र उत्पीडनको अर्को हतियार भएको छ । राज्य र राजनीतिको कुनै पनि तहमा स्वस्थ प्रतिस्पर्धा छैन । अहिलेको राज्य र राजनीतिमा सामान्य नेता, कार्यकर्ता र नागरिकले प्रतिस्पर्धा गर्नै सक्दैनन् । नश्लवाद, जातिवाद, परिवारवाद र दलाल पुँजीपतिवादतिर उन्मुख छ प्रतिस्पर्धा ।

जोसँग यी कुरा छैनन्, उनीहरूले राज्य र राजनीतिबारे नसोँचे पनि हुन्छ । गाउँदेखि सहरसम्मका सामन्त जमिनदारहरू, जसले पुर्ख्यौली सम्पत्ति बेचेर राजनीतिक सम्मानको कुर्सी ओगट्न सक्छन्, जसले आफ्नो व्यापार व्यावसाय तथा अपराधलाई ढाकछोप गर्न तथा करोडौँ खर्चेर अर्बौंलाई जोगाउन सक्छन्, उनीहरूका लागि यतिवेला सदन र सरकार छन् । उनीहरूलाई देश र समाजको विकासको कुनै खाँचो छैन । पदको लाभ लिएर इतिहासमा बाँच्न चाहेका मात्र हुन् तिनले । सर्वसाधारण नागरिक र सामान्य नेता-कार्यकर्ताले यसमा प्रतिस्पर्धा गर्नै सक्दैन । यो लाभ लिन उनीहरूले राजनीतिक चुनावमा लाखौँ ऋणको भारी बोकेर आफ्नो परिवारलाई भिखारी बनाउन सक्दैनन् । त्यसैले यतिवेला लोकतन्त्रको कुर्सीमा हरेक हिसाबले सामन्तीहरूकै रजगज चलिरहेको छ भन्दा अत्युक्ति नहोला । *नयाँ पत्रिका*

समाजको यथास्थितिलाई पुरानोले राम्रोसँग चलाउँछन्, नयाँले बिगार्छन्, भत्काउँछन्, कमजोर पार्छन्, सकाउँछन् भनेर अन्धविश्वास छ। केही गर्छन् भने पाकाले नै गर्छन् भन्ने भ्रम छ। आजसम्म पुरानाले बिगारेको र बिगार्दै आएको देख्दैन। गलत गरेको आँखाले देखे पनि आलोचना भने गर्छन् तर निर्णायक मत फेरि उसैलाई दिन्छन् यो मनोविज्ञान सहरमा भन्दा गाउँघरमा धेरै छ।

विराटनगर भन्सारमा रोकिएका जलविद्युतका सामानको जाँचपास सुरु

मोरङ । विराटनगर एकीकृत भन्सार जाँच विन्दु (आइसिपी) मा रोकिएका जलविद्युत् आयोजनाका सामानहरू भित्रिन थालेका छन् । इप्पानले रोकिएका सामानहरू छुटाउन अर्थ मन्त्रालय, भन्सार विभाग र विराटनगर भन्सार कार्यालयमै गएर पहल गरेपछि सामानहरू भित्रिन सुरू भएका हुन् । इप्पानका महासचिव बलराम खतिवडाले आयोजनाका सामानहरू भन्सारमा रोकिएपछि सोमबार विराटनगर भन्सार कार्यालयलमा पुगेर सहजीकरणको लागि पहल गरेका थिए । मंगलबारबाट आयोजनाका सामानहरू जाँचपास सुरू भइसकेको खतिवडाले बताए ।

विगतमा विद्युत् विकास विभागको सिफारिसमा भन्सार छुट सुविधा पाउँदै आएकोमा फागुन १ गतेपछि भने विभागको पत्र बुझाउँदा पनि भन्सारले सामान जाँचपास गर्न अस्वीकार गरेको थियो । भन्सारले जाँचपास रोकेपछि एक दर्जन जलविद्युत् आयोजनाले मगाएका पेन स्टक पाइप, हाइड्रो तथा इलेक्ट्रो मेकानिकलसम्बन्धी उपकरण तथा निर्माणमा प्रयोग हुने अन्य उपकरण गरी करिब २०० ट्रक सामान भन्सारमा रोकिएका थिए ।

आयोजना प्रवर्द्धक कम्पनी, जलविद्युत् आयोजना वा त्यसका ठेकेदारले सामान ल्याउन पाउने व्यवस्था रहेकोमा चालू आर्थिक वर्षको आर्थिक ऐनमा जलविद्युत् आयोजना वा त्यसका ठेकेदारले सामान ल्याउने आयोजनासँग सम्बन्धित सामानमा मात्रै भन्सार पास गर्ने व्यवस्था गरेपछि भन्सारमा आएका नयाँ अधिकारीहरू अन्योलमा परेका थिए । इप्पानले उक्त अन्योल हटाउन सहजीकरण गरेपछि सामानहरूको जाँचपास सुरू भएको हो । प्रवर्द्धक कम्पनीका साथ साथै आयोजनाको नाम र क्षमता पनि सबै बिल-बिजकमा उल्लेख गरेर सिफारिस गर्ने सहमति गर्दै सामान जाँचपास सुरू गरिएको हो ।

उनले विद्युत् विकास विभागलाई पनि सोहीअनुसार सिफारिस बनाइदिन अनुरोध भइसकेको जानकारी दिए । ५०० भन्दा बढी विद्युत् आयोजनाहरू सदस्य रहेको निजी ऊर्जा उत्पादकहरूको साझा संस्था इप्पानले ऊर्जा आयोजनाहरूका समस्या समाधानका लागि सरोकारवाला निकायमा निरन्तर सहजीकरण गर्दै आएको छ ।

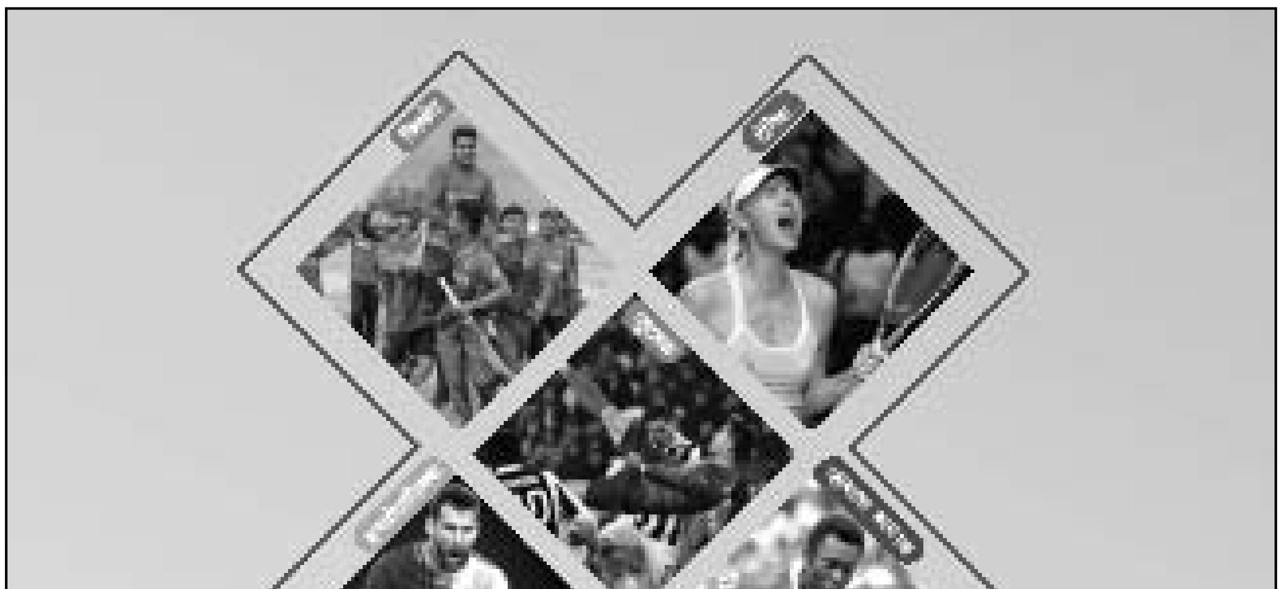

'बैंकिङ क्षेत्रमा अराजकता मच्चाउन खोज्नेलाई कानुनी दायरामा ल्याउनुपर्छ'

काठमाडौं । नेपाल राष्ट्र बैंकका गभर्नर महाप्रसाद अधिकारीले अर्थतन्त्रको महत्वपूर्ण पाटो बैंकिङ क्षेत्रलाई जोगाउनु सबैको दायित्व रहेको बताएका छन् । अर्थ समितिको आइतबार बसेको छलफलमा उनले पछिल्लो समय ऋण नतिर्ने उद्देश्यले आतंक मच्चाउने गरी बढिरहेको गतिविधिलाई नियन्त्रण गर्नुपर्ने बताए । उनले भने, 'अर्थतन्त्रको एउटा महत्वपूर्ण पाटो बैंकिङ क्षेत्र हो । सर्वसाधारणले दुःख गरी कमाएको पैसा राख्ने क्षेत्र हो । त्यसैले यो क्षेत्र बच्न जरूरी छ ।'

उनले नेपालका अन्य क्षेत्रको तुलनामा बैंकिङ क्षेत्र सबल र सुरक्षित हुनुमा बैंकर र नियामक मात्रै नभई कानुनले नै महत्वपूर्ण भूमिका पूरा गरेको उनको भनाइ थियो । बैंकिङ कसुरसम्बन्धी ऐन संशोधनको प्रक्रियामा रहेकाले यथाशीघ्र अघि बढाउन सांसदसमक्ष उनले आग्रहसमेत गरेका छन् ।

सहकारी संस्थाहरूको नियमन गर्न अलग्गै संरचना आवश्यक रहेको पनि गभर्नर अधिकारीले बताएका छन् । उनले भने, 'सहकारीको सन्दर्भमा बजेट पास गर्दा यसलाई विशिष्टीकृत संयन्त्र बनाउने भनिएको थियो । कानुनको मस्यौदा बनाइरहेको अर्थ मन्त्रालयले जनाएको छ । देशभर ३० हजारभन्दा बढी सहकारी छन्, जसमा अधिकांशले बचत तथा ऋणको काम गरेका छन् । यसको नियमनलाई अहिलेको मानवस्रोतले पुग्ने अवस्था छैन । त्यो संरचना चाँडो आउनुपर्छ ।'

लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूमा सुधार ल्याउन आर्थिक अनुसन्धान विभागका कार्यकारी निर्देशकको संयोजकत्वमा गठित समितिले अध्ययन गरी सुझाव दिइसकेकाले यसलाई कार्यान्वयन गर्दै जानुपर्ने उनको भनाइ छ । नेपाल बैंकर्स संघका अध्यक्ष सुनील केसीले कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (जिडिपी)को आकारभन्दा बढी निक्षेप परिचालन गरेका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूमा सात खर्बभन्दा बढी पुँजी लगानी भइसकेको बताए । त्यस्तै, पुँजी पर्याप्तताको अनुपात (क्यापिटल एडिक्वेसी) १३ प्रतिशत छ । यसबाहेक सरकारको विकास ऋणपत्रमा ११ खर्बभन्दा बढी लगानी गरेको उनले बताए ।

छलफलमा केसीले विगत पाँच दिनदेखि एक बैंकका पूर्वसिइओ र कर्मचारीसहित १० जना विनाकारण प्रहरीको थुनामा रहेको गुनासो गरे । 'गलत काम गरेको छ भने कारबाही हुनुपर्छ,' उनले भने, 'तर, विनाकारण कोही पनि सजायको भागीदार हुनुहुँदैन ।' पछिल्लो घटनाले बैंकिङ क्षेत्रमा भएका ८६ हजार कर्मचारी आतंकित भएको उनले बताए ।राष्ट्र बैंकका पूर्वगभर्नर दीपेन्द्रबहादुर क्षेत्रीले मुलुकको आर्थिक नीतिको मोडल सम्पूर्ण राजनीतिक दलले एउटै धारणा बनाउनुपर्नेमा जोड दिए ।

सरकार परिवर्तन भए पनि आर्थिक नीतिलाई आधार बनाएर नीति, कार्यक्रम र बजेट ल्याउन सकिने अवस्था हुनुपर्ने उनको भनाइ छ । त्रिभुवन विश्वविद्यालयका अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख प्रा.डा. शिव अधिकारीले सरकारले मुलुकको वर्तमान आर्थिक अवस्थाको गहन विश्लेषण नगरी बजेटको सिद्धान्त र प्राथमिकता ल्याएको आरोप लगाए । अर्थतन्त्र र निजी क्षेत्रको मनोबल कमजोर रहेको भन्दै त्यो विषयलाई सरकारले प्राथमिकतामा नराखेको उनले बताए ।राष्ट्रिय योजना आयोगका पूर्वउपाध्यक्ष डा. विश्व पौडेलले सरकारले राजस्व संकलनमा योगदान नपुग्ने अनुत्पादन क्षेत्रमा बजेट खर्च गरेकाले अर्थतन्त्रमा समस्या रहेको बताए ।

कञ्चनपुरमा माछाका भुराको माग बढ्दै, बढेन उत्पादन

कञ्चनपुर । तालतलैयाले भरिपूर्ण कैलाली, कञ्चनपुरमा माछापालन व्यवसायमा देखिएको किसानको आकर्षणले माछाका भुराको माग बढ्दो छ । तर, प्रदेश सरकारमातहतको कैलालीको गेटास्थित मत्स्य विकास केन्द्रले भने मागअनुसार भुराको उत्पादन बढाउन सकेको छैन । केन्द्रले माग धान्न नसकेपछि यहाँका माछापालक किसान महँगो मूल्य तिरेर निजी फार्म र अन्य प्रदेशबाट समेत माछा भुरा खरिद गर्न बाध्य छन् ।

माछाका भुरा उत्पादन गरेर किसानलाई सहुलियत दरमा बिक्री गर्ने उद्देश्यले सरकारले करिब पाँच दशकअघि गेटामा मत्स्य विकास केन्द्र स्थापना गरेको थियो । किसानको माग बढ्दै गए पनि केन्द्रमा भुराको उत्पादन बढाउन नयाँ पोखरी थप्ने तथा पुराना पोखरीको मर्मत गर्ने कार्य हुन सकेको छैन । मत्स्य विकास केन्द्र हाल प्रदेश सरकारमातहत छ । केन्द्रले उत्पादन बढाउन नसकेपछि किसानले निजी फार्मबाट महँगोमा भुरा किन्नुपर्ने अवस्था छ । मत्स्य विकास केन्द्रबाट किसानले मागअनुसार माछाको भुरा पाउन नसकेको कैलारी गाउँपालिकाका माछापालक किसान रामलखन चौधरीले बताए । 'केन्द्रले पर्याप्त मात्रामा उत्पादन नगर्दा बाहिर दोब्बर मूल्यमा किन्नुपरिरहेको छ,' उनले भने, 'त्यहाँ उत्पादन बढाइदिए किसानले लाभ पाउने थिए ।'

माछाका भुरा उत्पादन गरेर किसानलाई सहुलियत दरमा बिक्री गर्ने उद्देश्यले सरकारले करिब पाँच दशकअघि गेटामा मत्स्य विकास केन्द्र स्थापना गरेको थियो । किसानको माग बढ्दै गए पनि केन्द्रमा भुराको उत्पादन बढाउन नयाँ पोखरी थप्ने तथा पुराना पोखरीको मर्मत गर्ने कार्य हुन सकेको छैन ।

उत्पादन बढाउन नसकिएपछि सुदूरपश्चिममा खपत हुने भुराको करिब ५० प्रतिशत माग मात्र केन्द्रले धानिरहेको मत्स्य विकास केन्द्रका निमित्त प्रमुख निर्मल खातीले बताए । पूर्वाधारका कारण भुराको उत्पादन बढाउन नसकिएको उनले बताए । केन्द्रले यस वर्ष भने गत वर्षको भन्दा बढी करिब पाँच करोड भुरा बिक्री गर्ने लक्ष्य लिएको उनले जानकारी दिए । गत वर्ष सवा चार करोड भुरा बिक्री गरेको थियो ।

'प्रशस्त प्राकृतिक तालतलैया रहेका कैलाली, कञ्चनपुरमा माछापालन व्यवसायमा किसानको आकर्षण बढ्दो छ, यसले भुराको माग पनि बढेको छ,' उनले भने, 'तर पूर्वाधारका कारण मागअनुसार भुराको उत्पादन बढाउन सकेका छैनौं ।' उनले नयाँ पोखरी निर्माण र भएका पोखरीको मर्मत गर्न नसक्दा किसानको मागअनुसार भुरा उत्पादन बढाउन नसकिएको बताए ।

'पुराना पोखरी पुरिएर गहिराइ कम हुँदै गएको छ, ती अहिले मापदण्डअनुसार छैनन् । तिनको मर्मत गर्न आवश्यक छ,' निमित्त प्रमुख खातीले भने, 'बजेट नहुँदा नयाँ पोखरी पनि बनाउन सकिएको छैन ।' पोखरी मर्मत र निर्माणका लागि सरकारसँग हरेक वर्ष बजेट माग गरे पनि नपाएको उनले बताए ।

भएका पोखरीको मर्मत र नयाँ पोखरी निर्माण गर्न सके मागको ७० देखि ७५ प्रतिशतसम्म भुरा उत्पादन गर्न सकिने केन्द्रले जनाएको छ । केन्द्रको २० बिघा जमिनमध्ये १२ बिघामा पोखरी छन् । थप डेढ बिघा जमिनमा नयाँ पोखरी निर्माण गर्न सकिने खातीले बताए । बाँकी क्षेत्रमा कार्यालय, कर्मचारी आवासलगायत संरचना छन् ।

केन्द्रले फागुनदेखि भदौ महिनासम्म माछाको प्रजनन गराएर सात जातका भुरा उत्पादन गर्छ । केन्द्रबाट सिजनमा समेत मागअनुसार भुरा नपाएको किसानको गुनासो छ । बेसिजनमा भुरा किन्न आउने किसानलाई फर्काउनुपर्ने अवस्था रहेको निमित्त प्रमुख खातीले बताए । उनका अनुसार यस वर्ष केही पोखरी मर्मत गर्न सरकारसँग ५० लाख बजेट माग गरिएको थियो, सरकारले निकासा गरेन ।

खेलकुद

नेपाललाई हराउँदै त्रिकोणात्मक टी-२० सिरिज नेदरल्यान्ड्सले जित्यो

नेदरल्यान्ड्सले त्रिकोणात्मक टी-२० क्रिकेट प्रतियोगिताको उपाधि नेदरल्यान्ड्सले जितेको छ । त्रिवि क्रिकेट मैदानमा नेदरल्यान्ड्सले मंगलबार घरेलु टोली नेपाललाई फाइनलमा ४ विकेटले स्तब्ध पार्दै उपाधि हात पारेको हो । पहिलो ब्याटिङ गरेको नेपालले २० ओभरमा आठ विकेटको क्षतिमा एक सय ८४ रनको बलियो योगफल खडा पारेको थियो । प्रत्युत्तरमा नेदरल्यान्ड्सले १९.३ ओभरमा ६ विकेट गुमाएर जित निकाल्यो । नेदरल्यान्ड्सलाई अन्तिम ओभरमा सात रन आवश्यक थियो । नेपालका लागि अनुभवी बलर करण केसीले बलिङ गरेका थिए । क्रिजमा नेदरल्यान्ड्सका भान डेर मर्वे र टिम भान डेर थिए ।

मेर्वेले एक रन लिँदै टिम भानलाई स्ट्राइक दिए । टिम भानले १९.२ ओभरमा चौका र १९.३ ओभरमा छक्का प्रहार गर्दै नेदरल्यान्ड्सलाई उपाधि दिलाउन महत्वपूर्ण योगदान दिए । उनले पाँच बलमा समान दुई चौका र छक्का प्रहार गरी २१ रनको योगदान दिए । नेदरल्यान्ड्सका लागि ओपनर माइकल लेभिटले आक्रामक रूपमा अर्धशतकीय इनिङ्स खेले । यसैगरी, साइब्रान्ड एंगलब्रेक्टले २९ बलमा चार चौका र तीन छक्काको सहयोगमा ४८ रनको आक्रामक इनिङ्स खेल्दै नेदरल्यान्ड्सलाई सहज स्थितिमा पुऱ्याए । लक्ष्य पछ्याएको इनिङ्समा नेदरल्यान्ड्सका लागि माइकल लेभिट र म्याक्स ओडाउडले पहिलो विकेटका लागि ८३ ओभरमा ८३ रनको साझेदारी गरेका थिए ।

लेभिटले २९ बल सामना गरी ६ चौका र तीन छक्का प्रहार गरी ५४ रन जोडे । क्रिजमा सेट भएका लेभिटलाई कुशल मल्लले रोहित पौडेलबाट क्याच आउट गराउँदै नेपाललाई पहिलो सफलता दिलाए । लक्ष्य पछ्याएको इनिङ्सको कुनै पनि समयमा नेदरल्यान्ड्स कमजोर देखिएन् । विक्रमजित सिंह र साइब्रान्डले तेस्रो विकेटका लागि ५० रनको साझेदारी गर्दै टोलीलाई १५२ ओभरमा १३४/३ को स्थितिमा राखे । विक्रमजितले ११औँ ओभरमा लगातार तीन छक्का प्रहार गरी खेल नेदरल्यान्ड्सतर्फ ल्याए । नेदरल्यान्ड्सलाई अन्तिम ५ ओभरमा ५२ रन आवश्यक थियो । तर, डेथ ओभरमा नेपालका बलरले गतिलो प्रदर्शन गर्न सकेनन् । अभिनाश कर्णले फयाकेको १८औँ ओभरमा नेदरल्यान्ड्सले २१ रन बटुलेको थियो ।

यसअघि पहिलो ब्याटिङ गरेको नेपालले पहिलो विकेटका लागि गतिलो सुरुवात गरेको थियो । ओपनरद्वय कुशल भुर्तेल र आसिफ सेखले पहिलो विकेटका लागि ३.३ ओभरमा २३ रनको साझेदारी गरे । लगातार छक्का प्रहार गरेका भुर्तेल अनावश्यक स्कुप सट लगाउने क्रममा भान डेर गुर्टनबाट बोल्ड भए ।

त्यसपछि कप्तान रोहित र आसिफबीच दोस्रो विकेटका लागि ५९ रनको साझेदारी हुँदा नेपाल २३-१ बाट ८२-२ को बलियो स्थितिमा पुग्यो । रोहितले १९ बलमा तीन चौका र एक छक्का प्रहार गरी २५ रन बनाए । गुल्सन भाले २५ बलमा तीन चौकाको सहयोगमा ३४ रन बनाए । उनले सेखसँग तेस्रो विकेटका लागि ४३ रनको साझेदारी गरे । अर्धशतकतर्फ अग्रसर भएका सेख ४७ रनमा एलबिडब्लू भए । लेभिटको ओभरमा आउट हुनुअघि उनले ३७ बलमा तीन छक्का र एक चौका प्रहार गरे । कुशल मल्लले ११ बलमा तीन छक्काको सहयोगमा २६ रन जोडे ।

ब्याटिङ क्रममा दीपेन्द्रसिंह ऐरी एक रनमा आउट हुँदासम्म नेपाल सुदृढ अवस्थामा थियो । तर, इनिङ्सको १७औँ र १८औँ ओभरमा नेपालले आठ बलको अन्तरमा महत्वपूर्ण चार विकेट गुमायो । यही चार विकेट लगातार गुम्दा नेपालले बलियो नेदरल्यान्ड्सविरुद्ध दुई सय रन कटाउन नसकेको हो । इनिङ्सको १७१ ओभरमा कुशल मल्ल र इनिङ्सको १७६ ओभरमा करण केसी आउट भए । दुवै ब्याट्सम्यानलाई इन्गेब्रेचले आउट पारेका हुन् । त्यसपछि १८१ ओभरमा गुल्सन र १८२ ओभरमा आरिफ सेखको विकेट पतन भयो । उनीहरूलाई फ्रेड क्लासेनले पेभेलियन पठाए । नेपाल १५८-४ बाट १६८-८ को कमजोर अवस्थामा पुगेको थियो ।

टी-२० विश्वकप तयारीका लागि पाँच करोड निकासा

नेपाल सरकारले आइसिसी पुरुष टी-२० विश्वकपको तयारीका लागि नेपाली टोलीलाई पाँच करोड रुपैयाँ निकासा गरेको छ । वेस्ट इन्डिज र अमेरिकाले संयुक्त रूपमा आयोजना गर्ने टी-२० विश्वकपको तयारीका लागि नेपाल क्रिकेट संघ (क्यान)ले राष्ट्रिय खेलकुद परिषद्मार्फत सरकारसँग बजेट माग गरेको थियो । अर्थ मन्त्रालयले बुधबार विश्वकपको तयारीका लागि पाँच करोड रुपैयाँ निकासा गरेको परिषद्का सदस्यसचिव टंकलाल घिसिङले जानकारी दिएका छन् । सदस्यसचिव घिसिङले प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल प्रचण्ड, अर्थ मन्त्रालय र युवा तथा खेलकुद मन्त्रालयलाई धन्यवाद दिएका छन् ।

'नेपाली टोलीले क्रिकेटको विश्वकपजस्तो ठूलो प्रतियोगिता खेल्दै छ । विश्वकपको तयारीका लागि परिषद्ले युवा तथा खेलकुद मन्त्रालयमार्फत अर्थ मन्त्रालयमा रकम निकासाका लागि सिफारिस गरेको थियो । खेलकुदको महत्वलाई बुझेर रकम निकासा गर्न सहयोग गर्ने प्रधानमन्त्रीज्यू, अर्थ मन्त्रालय र युवा तथा खेलकुद मन्त्रालयप्रति धन्यवाद दिन चाहन्छु,' सदस्यसचिव घिसिङले भनेका छन् ।

दुई महिनाअघि नेपालमै आयोजना भएको आइसिसी टी-२० विश्वकपको एसिया छनोटमा नेपालले सेमिफाइनलमा युएईलाई आठ विकेटले हराउँदै विश्वकपको स्थान पक्का गरेको थियो । नेपालले १० वर्षपछि दोस्रोपटक टी-२० विश्वकप खेल्न लागेको हो । तत्कालीन कप्तान पारस खड्काको कप्तानीमा नेपालले पहिलोपटक सन् २०१४ को विश्वकपमा सहभागिता जनाएको थियो । बंगलादेशमा भएको टी-२० विश्वकपमा नेपालले पहिलोपटक अफगानिस्तान र हङकङलाई हराएको थियो ।

दोस्रोपटक टी-२० विश्वकप खेल्न लागेको नेपाली टोलीको कप्तानी रोहितकुमार पौडेलले गर्दै छन् । यसपटक नेपाल रहेको समूह 'डी'मा दक्षिण अफ्रिका, श्रीलंका, बंगलादेश र नेदरल्यान्ड्स रहेका छन् । नेपालले पहिलो खेल ४ जुनमा नेदरल्यान्ड्ससँग अमेरिकाको टेक्ससमा खेल्नेछ । दोस्रो खेल ११ जुनमा श्रीलंकासँग अमेरिकाकै फ्लोरिडामा खेल्नेछ । त्यसपछि बाँकी दुई खेल वेस्ट इन्डिजको सेन्ट भिन्सेन्टमा हुनेछ । १४ जुनमा दक्षिण अफ्रिका र १६ जुनमा बंगलादेशविरुद्ध खेल्ने तालिका रहेको छ ।

परिषद्का सदस्यसचिव घिसिङले नेपाल टी-२० विश्वकपमा पुगेपछि प्रधानमन्त्री प्रचण्डले आवश्यक तयारीमा कमी हुन नदिने विश्वास दिलाएको बताए । 'प्रधानमन्त्री प्रचण्डज्यूले नेपाली टोलीको तयारीका लागि लाग्ने खर्चमा कुनै कमी हुन नदिने प्रतिबद्धता दिनुभएको थियो । उहाँको आज प्रतिबद्धता पूरा भएको छ,' घिसिङले भने, 'अब खेलाडीले उच्च मनोबलका साथ तयारी गर्दै विश्वकपमा उत्कृष्ट प्रदर्शन गरी नेपालको प्रतिष्ठा अझ वृद्धि हुने विश्वास छ ।'

कर्पोरेट

● २८ देशमा सस्तो डेटा रोमिङ सेवा दिँदै टेलिकम

नेपाल टेलिकमले २८ देशका लागि सस्तो दरमा डेटा रोमिङ सेवा ल्याएको छ । विदेशमा नेपाल टेलिकमकै सिम प्रयोग गर्ने प्रयोगकर्तालाई लक्षित गरी पहिलेभन्दा भन्नै सस्तो दरमा डेटा रोमिङ सेवा उपलब्ध गराएको कम्पनीले जनाएको छ ।

विदेशमा भएका नेपाल टेलिकमका प्रयोगकर्ताले रोमिङ सेवा प्रयोग गर्दा सबैभन्दा बढी डेटा रोमिङ सेवा प्रयोग गर्ने गरेको र सेवा सञ्चालनमा रहेको मुलुकमा रहेका रोमिङ पार्टनरसँग गरिएको सम्झौताअनुसार उक्त महसुलदरमा भारी कटौती भएकाले थप सस्तो दररेटमा सेवा सञ्चालन गरिएको कम्पनीको भनाइ छ । टेलिकमको पोस्टपेड तथा प्रिपेड सिम प्रयोगकर्ताले विश्वका २८ देशका रोमिङ पार्टनरको नेटवर्कमा आबद्ध भई डाटा रोमिङ सेवा प्रयोग गर्दा सस्तो मूल्यमा डेटा सेवा पाउनेछन् ।

यो सुविधा अस्ट्रिया, बहराइन, बंगलादेश, बेल्जियम, क्यानडा, चीन, ग्रिस, हंगेरी, आयरल्यान्ड, इजरायल, इटाली, जापान र कोरियामा उपलब्ध हुनेछ । त्यसैगरी मलेसिया, म्यानमार, नेदरल्यान्ड, ओमान, पाकिस्तान, फिलिपिन्स, कतार, साउदी अरेबिया, सिंगापुर, श्रीलंका, स्विजरल्यान्ड, युएई, युके, युएसए र भियतनाममा समेत सस्तो दरमा डेटा रोमिङ सेवा प्रयोग गर्न सकिने बताइएको छ ।

परिमार्जित दररेट सस्तो र सुलभ हुने भएकाले रोमिङ सेवा प्रयोगकर्ताका लागि डाटा रोमिङ सेवा उपयोगी हुने र सेवा प्रयोग गर्ने परिपाटीमा वृद्धि हुने अपेक्षा कम्पनीको रहेको छ ।

● महोत्तरीको गौशालामा ग्लोबल आइएमईको शाखा

ग्लोबल आइएमई बैंक लिमिटेडले महोत्तरी जिल्लाको गौशाला नगरपालिका–५, गौशालामा नयाँ शाखा कार्यालय सञ्चालनमा ल्याएको छ । बैंकको गौशाला शाखाबाट बिहीबारदेखि नै सम्पूर्ण बैंकिङ सेवा उपलब्ध हुनेछ । ग्लोबल आइएमई बैंक मुलुकका सतहत्तरै जिल्लामा शाखा सञ्जाल रहेको निजी क्षेत्रको पहिलो वाणिज्य बैंक हो । बैंकको नयाँ शाखा कार्यालय सञ्चालनसँगै तीन सय ५६ शाखा कार्यालय, तीन सय ७९ एटिएम, दुई सय ७५ शाखारहित बैंकिङ सेवा, ६५ एक्सटेन्सन तथा राजस्व संकलन काउन्टर तथा तीनवटा वैदेशिक प्रतिनिधि कार्यालयसमेत गरी एक हजार एक सयभन्दा बढी सेवा केन्द्र रहेका छन् । ग्लोबल आइएमई बैंकलाई सबैका लागि बैंक बनाउँदै बैंकले विभिन्न सेवा तथा सुविधासहितका योजनामार्फत आफ्ना ४६ लाखभन्दा बढी ग्राहकलाई उत्कृष्ट सेवा प्रदान गरी लाभान्वित गरिरहेको छ ।

● खेल र खेलाडीलाई एनसेलको साथ

एनसेलले खेल र खेलाडीको अभिवृद्धि एवं विकासका लागि विभिन्न खेलमा आबद्धता जनाउँदै आएको बताएको छ । क्रिकेट, फुटबल, गल्फका साथै राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय खेलमा नेपालको प्रतिनिधित्व गर्ने पारालम्पिक राष्ट्रिय खेलाडीलाई एनसेलले सहयोग गर्दै स्मरण गरेको छ । मंगलबार सम्पन्न 'त्रिदेशीय टी–२० आई सिरिज २०२४' बाहेक हालै भएको आइसिसी लिग टु र नेपाल–क्यानडा एकदिवसीय सिरिजमा एनसेल 'कनेक्टेड बाई' साझेदारका रूपमा आबद्ध भएको थियो । 'हाम्रो साथ नेपाली क्रिकेटलाई' भन्ने थिमका साथ एनसेलले यी खेलमा सहयोग पुऱ्याएको जनाएको छ ।

यसैगरी, 'हाम्रो साथ नेपाली फुटबललाई' भन्ने थिममा आधारित भई एनसेलले 'वीरगन्ज गोल्डकप' र 'झापा गोल्डकप'लगायतका फुटबल खेलमा आबद्ध भएको थियो । विगतमा पनि एनसेलले एन्फासँगको सहकार्यमा 'ए' डिभिजन, यू–१६, वुमन्स नेसनल च्याम्पियनसिप, वुमन्स नेसनल टिमका साथै क्रिकेटअन्तर्गत क्यानको प्राविधिक सहयोगमा 'एनसेल नेपाल प्रिमियर लिग' गरेको कम्पनीले बताएको छ ।

त्यस्तै, 'हामी तपाईंकै लागि' भन्ने थिममा आधारित भई एनसेलले राष्ट्रिय पारालम्पिक समिति ९एनपिसी० नेपालसँगको सहकार्यमा नेपाल पारालम्पिक टोलीलाई साथ र सहयोग प्रदान गर्दै आएको छ । चौथो एसियाली पारा खेलकुद २०२२ मा नेपाललाई इतिहासमै पहिलो पदक दिलाउन सफल पारा तेक्वान्दो खेलाडी पलेसा गोवर्धनलाई सम्मान गर्दै एनसेलले एक लाख रूपैयाँ नगद पुरस्कार पनि प्रदान गरेको थियो ।

एनसेलले गत भदौमा आफ्नो सेवा सञ्चालनको १८औँ वार्षिकोत्सवका अवसरमा व्यावसायिक सामाजिक जिम्मेवारी ९सिएसआर०अन्तर्गत एनपिसीसँग सहकार्य घोषणा गरेको थियो । यसअन्तर्गत कम्पनीले राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय खेलमा नेपालको प्रतिनिधित्व गर्ने पारालम्पिक राष्ट्रिय खेलाडीहरूको समग्र तालिम, विकास तथा प्रशिक्षणमा सहयोग गर्दै आएको छ ।

● प्रभु महालक्ष्मी लाइफको प्रमुख कार्यकारी अधिकृतमा सन्तोष प्रसाईं नियुक्त

प्रभु महालक्ष्मी लाइफ इन्स्योरेन्स लिमिटेडको प्रमुख कार्यकारी अधिकृतमा सन्तोष प्रसाईं नियुक्त भएका छन् । प्रभु महालक्ष्मी लाइफ इन्स्योरेन्सको शुक्रबार बसेको सञ्चालक समितिको बैठकले प्रसाईंलाई प्रमुख कार्यकारी अधिकृत नियुक्त गरेको हो । नियमनकारी निकाय नेपाल बिमा प्राधिकरण (साबिकको बिमा समिति)बाट बिमा क्षेत्रमा प्रवेश गरेका प्रसाईं बिमा क्षेत्रमा अनुभवी व्यक्तिको रूपमा चिनिन्छन् । प्रसाईंसँग नेपाल लाइफ इन्स्योरेन्स कम्पनी लिमिटेड र प्रभु लाइफ इन्स्योरेन्स लिमिटेडको प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको रूपमा नेतृत्व गरेको अनुभव छ ।

● तनहुँका दुई ठाउँमा ग्लोबल आइएमईको शाखारहित बैंकिङ

ग्लोबल आइएमई बैंक लिमिटेडले थप दुई स्थानमा शाखारहित बैंकिङ सेवा सञ्चालनमा ल्याएको छ । बैंकले तनहुँको बन्दीपुर गाउँपालिका–६, हुस्लाङ तथा सारांघाटमा शाखारहित बैंकिङ सेवा सञ्चालनमा ल्याएको हो । यी दुई नयाँ शाखारहित बैंकिङ सेवाको सञ्चालनसँगै बैंकका शाखारहित बैंकिङ सेवाको संख्या दुई सय ७७ पुगेको बैंकले जनाएको छ । हाल बैंकले ७७ वटै जिल्लामा कुल तीन सय ५४ शाखा, तीन सय ७९ एटिएम, दुई सय ७७ शाखारहित बैंकिङ सेवा, ६५ एक्सटेन्सन तथा राजस्व संकलन काउन्टरका साथै तीनवटा वैदेशिक प्रतिनिधि कार्यालयमार्फत सेवा दिइरहेको जनाएको छ ।

● मुक्तिनाथ विकास बैंकले गऱ्यो ऋणीको मृत्युपछि ऋण मिनाहा

मुक्तिनाथ विकास बैंकले ऋणीको मृत्युपछि ऋण मिनाहा गरेको छ । चितवनस्थित खोलेसिमल शाखा कार्यालयबाट ऋण लिएकी निर्मला थापाको मृत्युपछि बैंकले बाँकी कर्जाको साँवा–ब्याजसहित सम्पूर्ण रकम मिनाहा गरेको हो । मुक्तिनाथ विकास बैंकमार्फत सञ्चालित समावेशी बैंकिङ कार्यक्रमअन्तर्गत बाँकी भएको कर्जाको साँवा–ब्याज र भुक्तान भइसकेको रकम सदस्यको संरक्षकलाई हस्तान्तरण गरिन्छ ।

सोहीअनुसार सदस्यको मृत्यु भएकाले सदस्यको संरक्षकले प्राप्त गर्ने काजकिरिया खर्च ३५ हजार रूपैयाँसहित कर्जा मिनाहाबापतको पाँच लाख ४७ हजार ४८ रूपैयाँ मृतक सदस्यका श्रीमान् राजेन्द्र थापालाई चेकमार्फत हस्तान्तरण गरेको मुक्तिनाथ विकास बैंक खोलेसिमल शाखाका प्रमुख सन्तोष तिवारीले जानकारी दिए । थापाले सात वर्षदेखि मुक्तिनाथ विकास बैंकको खोलेसिमल शाखाबाट नियमित कर्जा तथा बचत कारोबार गर्दै आएकी थिइन् । बिहीबार सम्पन्न ऋण मिनाहा तथा रकम हस्तान्तरण कार्यक्रममा बैंकको तर्फबाट नारायणगढ उपक्षेत्रीय कार्यालयका अनुगमन अधिकृत सागर अर्याल, शाखा कार्यालय खोलेसिमलका शाखा प्रमुख सन्तोष तिवारी, सोही शाखाका डेस्क प्रमुख सुभाष गिरीसँगै कालिका नगरपालिका– ६ का वडाध्यक्ष टीकाराम रेग्मीको उपस्थिति थियो ।

● एनआइसी एसिया क्यापिटलको सातवटा सेवामा विशेष अफर

एनआइसी एसिया क्यापिटल लिमिटेडले आफूले दिँदै आएको सातवटा सेवामा विशेष अफर दिने भएको छ । कम्पनीले स्थापनाको सात वर्ष पूरा गरेको अवसर पारेर विशेष अफर ल्याएको हो । 'सातौँ वार्षिकोत्सव : सातै दिन, सातै हप्ता, सातै सेवामा सातै अफर' भन्ने नारासहित ११ वैशाखसम्म लागू हुने गरी योजना ल्याएको कम्पनीले जनाएको छ । योजनाअनुसार लगानी व्यवस्थापन सेवाअन्तर्गत ग्राहकलाई न्यून लागतमा उच्चकोटिको सेवा प्रदान गर्ने उद्देश्यका साथ सात रूपैयाँ मात्र लिई एक वर्षका लागि लगानी व्यवस्थापन सेवा उपलब्ध गराउने जनाइएको छ ।

त्यस्तै, एनआइसी एसिया बैंक म्युचुअल फन्डअन्तर्गत सञ्चालित पहिलो खुलामुखी योजना 'एनआइसी एसिया डाइनामिक डेप्ट फन्ड'को एसआइपीमा आउँदो वैशाख ११ गतेसम्म सहभागी हुने इकाइधनीमध्ये सातजना इकाइधनीले पाँच सय रूपैयाँबराबरको क्यापिटलको तर्फबाट एसआइपी रजिस्ट्रर गरी पहिलो किस्ता भुक्तानी गरेका इकाइधनीलाई एसआइपी बुस्टरको सुविधा उपलब्ध गराइने कम्पनीले जनाएको छ । संस्थागत परामर्श सेवाअन्तर्गत 'आइडिया टु आइपिओ' सेवामा आबद्ध हुने पहिलो सातवटा कम्पनीलाई जम्मा सात रूपैयाँमा आइपिओ जारी गर्ने तहसम्म पुऱ्याउनका लागि आवश्यक परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने उल्लेख छ । यसैगरी, आउँदो सोमबारसम्म लागू हुने गरी सात सय रूपैयाँमा आजीवन डिम्याट नवीकरण योजना पनि ल्याएको जनाएको छ ।

हाल मेरो सेयर खाता सुविधा अनलाइन मध्यमबाट उपलब्ध गराउँदै आइरहेकोमा क्यापिटलको सातौँ वार्षिकोत्सवको अवसरमा आजको मितिले एक हप्तासम्मका लागि सात सय रूपैयाँ मात्रमा मेरो सेयर नवीकरण योजना पनि ल्याएको छ । त्यस्तै, आउँदो असार मसान्तसम्म निःशुल्क डिमयाट खाता खोलिदिने योजना पनि क्यापिटलले सार्वजनिक गरेको छ । सेयर रजिस्ट्रार सेवाअन्तर्गत हाल क्यापिटलले धितोपत्रको दोस्रो बजारमा सूचीकृत नभएका पब्लिक कम्पनी तथा प्राइभेट कम्पनीलाई समेत सेयर रजिस्ट्रारसम्बन्धी सेवा उपलब्ध गराइरहेको छ । क्यापिटलको सातौँ वार्षिकोत्सवको अवसरमा जम्मा सात सय रूपैयाँमा पहिलो एउटा कम्पनीलाई ओटिसी मार्केटमा सूचीकरण गरिदिने जनाएको छ ।

● नेपाली बजारमा भित्रियो आइसरको इन्जिन आयल

नेपालका लागि आइसर कमर्सियल भेहिकल्सको आधिकारिक वितरक बतास एमएडब्लू कमर्सियल भेइकल प्रालिले आइसरको इन्जिन आयल भित्र्याएको छ । कम्पनीका प्रमुख प्रबन्ध निर्देशक शान्तराज बतासले आइसरको इन्जिन आयल बजारमा ल्याएको जानकारी दिएका हुन् । इन्जिन आयल सार्वजनिक गर्न आयोजित कार्यक्रममा प्रमुख प्रबन्ध निर्देशक बतासले आइसर इन्जिन आयल र स्पेयर पार्टससहित व्यवसायीका लागि कम्प्लिट सोलुसन उपलब्ध गराउने उद्देश्यका साथ नेपालमा बजार विस्तार गरेको बताए । सबै व्यवसायीका साथमा रहेर गुणस्तरीय इन्जिन आयल र स्पेयर पार्टससमेत उपलब्ध गराउन प्रतिबद्ध रहेको उनको भनाइ थियो ।

कुनै पनि इन्जिन विशेष प्रविधिअनुरूप बन्ने हुनाले त्यसमा प्रयोग हुने ल्युब पनि विशेष प्रकारको हुने उनको भनाइ थियो । जसले गर्दा इन्जिनको पर्फमेन्स बढ्नुका साथै इन्जिनको आयु पनि बढ्ने बतासले बताए । गुणस्तरीय ल्युब प्रयोग गरी आफ्नो गाडीको कार्यक्षमता बढाउनुका साथै वारेन्टी कभरेज कायम राख्दै र पुनर्विक्रय मूल्यको संरक्षण गर्दै आफ्नो सवारीसाधनको अधिकतम कार्यसम्पादन, दीर्घायु र दक्षता सुनिश्चित गर्न ग्राहकले आइसर उत्पादकहरूले सिफारिस गरेका वास्तविक लुब्रिकेन्टहरू प्रयोग गर्नु बुद्धिमानी विकल्प रहेको प्रमुख कार्यकारी अधिकृत दीपककुमार अग्रवालले बताए । आइसर ल्युब फोर ह्विलर, कमर्सियल, हेभी इक्विपमेन्ट आदि सबै सवारीसाधनमा उक्त इन्जिन आयल प्रयोग गर्न सकिने कम्पनीले जनाएको छ ।

● आइजिआई प्रुडेन्सियल इन्स्योरेन्समा नयाँ सञ्चालक समिति

आइजिआई प्रुडेन्सियल इन्स्योरेन्स लिमिटेडमा नयाँ सञ्चालक समिति चयन भएको छ । कम्पनीको २६औँ वार्षिक साधारणसभाले नयाँ कार्यसमिति चयन गरेको हो । साधारणसभाले आगामी चार वर्षका लागि संस्थापक समूहबाट हेमराज ढकाल, विशाल अग्रवाल, अम्बिकाप्रसाद पौडेल र कृति टिबडेवाल तथा सर्वसाधारण समूहबाट राजेन्द्रसिंह भण्डारी र अमित अग्रवाललाई निर्विरोध सञ्चालक पदमा निर्वाचित गरेको जनाइएको छ । साधारणसभामा अध्यक्ष हेमराज ढकालले नेपाली बिमा बजारमा छुट्टै पहिचान स्थापित गर्न गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्दै आइरहेको बताए । ०८० साल वैशाख २७ गतेबाट साबिक आइएमई जनरल इन्स्योरेन्स लिमिटेड र प्रुडेन्सियल इन्स्योरेन्स कम्पनी लिमिटेड बिमा क्षेत्रमा सबैभन्दा छोटो समयमा मर्जर सम्पन्न गरी आइजिआई प्रुडेन्सियल इन्स्योरेन्स लिमिटेडको नामबाट एकीकृत कारोबार गर्न सफल भएको अध्यक्ष ढकालले जानकारी दिए ।

देशको समग्र आर्थिक गतिविधिलाई चलायमान बनाइराख्न ठूला–ठूला मेगा प्रोजेक्टहरूको स्थापना हुनुपर्नेमा जोड दिँदै अध्यक्ष ढकालले नेपालमा विकास निर्माणका लागि सडक, जलविद्युत्, कृषि, पर्यटन तथा सूचना प्रविधिको क्षेत्रमा प्रचुर सम्भावना रहेको बताए । यसका लागि सरकारले उच्च प्राथमिकताका साथ लगानीमैत्री वातावरण बनाउनुपर्ने उनको भनाइ थियो । साधारणसभाले सञ्चालक समितिको तर्फबाट अध्यक्ष ढकालले प्रस्तुत गरेको आर्थिक वर्ष ०७९/८० को वार्षिक प्रतिवेदन सर्वसम्मत पारित गरेको जनाइएको छ ।

● महासंघ कार्यकारिणी समिति सदस्यमा आचार्य

नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघको कार्यकारिणी समिति सदस्यमा भरतराज आचार्य मनोनीत भएका छन् । महासंघको विधानको दफा ३४.१ को खण्ड (ण) र दफा ३४.६ अनुसार आचार्यलाई अध्यक्ष चन्द्रप्रसाद ढकालले कार्यकारिणी समिति सदस्यमा मनोनीत गरेका हुन् । आचार्यलाई महासंघ अध्यक्ष ढकालले मंगलबार पद तथा गोपनीयताको शपथ गराएका छन् । आचार्य उत्पादनमूलक उद्योग, व्यापारलगायत क्षेत्रमा संलग्न रहेको महासंघले जनाएको छ । यसअघि दुई कार्यकाल कार्यकारिणी समिति सदस्य रहिसकेका आचार्यले महासंघमा रोजगारदाता परिषद् को उपसभापति एवं उद्योग समितिको सभापतिको जिम्मेवारीसमेत सम्हालिसकेको जनाइएको छ ।

● एनआइसी एसियाले राष्ट्रिय क्रिकेट टी–२० प्रतियोगितालाई सहयोग गर्ने

एनआइसी एसिया बैंकले मोरङ जिल्ला एसोसिएसनले आयोजना गर्ने राष्ट्रिय क्रिकेट टी–२० प्रतियोगितालाई सहयोग गर्ने भएको छ । सहयोगसम्बन्धी सम्झौतामा बैंक र एसोसिएसनबीच सहमति भएको हो । एनआइसी एसिया बैंकको ब्रान्डिङ एन्ड कर्पोरेट कम्युनिकेसन विभागका प्रमुख सरोज भट्टराईले नेपाली खेल क्षेत्रमा क्रिकेट खेलले पुऱ्याएको गहिरो महत्वलाई एनआइसी एसिया बैंकले राम्रोसँग बुझेको बताए । उनले भने, 'नेपाली जनमानसको मन–मनमा विशेष स्थान ओगटेको क्रिकेट खेलले समुदायलाई एकताबद्ध गर्ने अविस्मरणीय कार्य गरेको छ । यस गौरवमय प्रतियोगिताको एउटा प्रमुख साझेदार बन्ने अवसर प्राप्त भएकोमा हामी निकै नै हर्षित छौँ ।'

एनआइसी एसिया बैंकले एकता, टिमवर्क र उत्कृष्टताको भावनालाई बढावा दिने गरेको र यो खेल जीवनमा समेत चरितार्थ हुँदै आएको उनको भनाइ थियो । बैंकले यस्ता प्रतियोगितामा सहकार्य गरेर खेल जीवनलाई प्रवर्द्धन गर्ने मात्र नभई राष्ट्रियस्तरमा आफ्नो प्रतिभा प्रदर्शन गर्न इच्छुक युवा क्रिकेटरलाई उत्कृष्ट मञ्च प्रदान गर्ने लक्ष्यसमेत राखेको उनले बताए ।

मोरङ जिल्ला क्रिकेट एसोसिएसनका अध्यक्ष मोहम्मद साद कुरेसीले एसोसिएसनको तर्फबाट क्रिकेट व्यवस्थापनका क्रममा हुने भुक्तानीलाई डिजिटलाइजेसन गर्ने बताए । एनआइसी एसिया बैंकको सहकार्यमा प्लेयर अफ दी म्याचको रकम पनि क्युआर कोडमार्फत भुक्तानी गर्ने उनको भनाइ थियो । कार्यक्रममा बैंकका कोशी प्रदेशका हीराप्रसाद पौड्यालगायत विभिन्न व्यक्तित्वहरूको समेत उपस्थिति रहेको जनाइएको छ । प्रतियोगिता विराटनगरको बैजनाथपुर क्रिकेट मैदानमा २२ फागुन अर्थात् आजदेखि ३ चैतसम्म आयोजना हुने उल्लेख छ ।

● आरएसडिसी लघुवित्तको तालिम

आरएसडिसी लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेडले ग्राहक संरक्षण कोषअन्तर्गत आफ्ना साझेदार लघुवित्त वित्तीय संस्थाका शाखा प्रमुख र कर्जा लगानी तथा असुली विभागअन्तर्गत कार्यरत कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले तालिम दिएको छ । संस्थाले बुटवलमा एकदिने 'लघुवित्त वित्तीय संस्थाको सफलताका लागि कर्मचारी सशक्तीकरण' विषयक तालिम दिएको हो ।

लघुवित्त क्षेत्रमा देखिएको चुनौतीपूर्ण अवस्थाको सामना गर्दै लघुवित्त क्षेत्रको स्थायित्वका लागि कर्मचारीको मनोबल उच्च राख्न, ज्ञान, सीप साथै क्षमताको अभिवृद्धिका लागि तालिम दिएको संस्थाको भनाइ छ । विभिन्न साझेदार लघुवित्त संस्थाहरूमा कार्यरत कर्मचारीलाई निरन्तर रूपमा संस्थाले ग्राहक संरक्षण कोषअन्तर्गत प्रशिक्षण कार्यक्रम आयोजना गर्दै आइरहेको उल्लेख छ । त्यस प्रकारका तालिम–कार्यक्रम यस आर्थिक वर्षभरि नै आयोजना हुने संस्थाको भनाइ छ ।

एमालेको...

प्रस्तावहरूका बारेमा समेत आपत्ति प्रकट गरेका थिए । कांग्रेसका महामन्त्री गगन थापाले प्रस्तुत गरेको प्रस्तावमा अब काग्रेसले चुनावमा गठबन्धन नगर्ने भन्ने शब्द र उपसभापति पूर्ण बहादुर खड्काले माओवादीले चलाएको अनावश्यक जनयुद्धले गर्दा देश विकासमा अवरोध भएको र कांग्रेसका महासमितिका बहुमत सदस्यहरूले नेपाललाई हिन्दु राष्ट्र कायम गर्नुपर्ने प्रस्ताव सभापति देउवालाई बुझाएकोमा पनि प्रधानमन्त्री दाहालले असन्तुष्टि जनाएका थिए । एकातिर सभापति देउवाले मन्त्रिपरिषद् हेरफेर गर्न नदिएको आरोप लगाउँदै आएका प्रधानमन्त्री दाहालले कांग्रेसको महासमितिको बैठकमा प्रस्तुत भई पारित भएका तीन बुँदामा आपत्ति जनाउँदै आएका हुनाले त्यही कारणले गर्दा प्रधानमन्त्री दाहालले कांग्रेससँगको गठबन्धन तोड्नु परेको आफू निकटहरूलाई बताएको एक सूत्रले बताएका छन् ।

कांग्रेससँगको गठबन्धन दाहालका लागि सहज नभएको स्वयम् मन्त्रीहरूले नै बताउँदै आएका बेला कांग्रेसको महासमिति बैठकले पारित गरेका प्रस्तावहरू प्रति रूष्ट रहेका दाहालले आफैँले पहिला धोका दिएको एमालेसँग पुन सहकार्य गर्न तयार रहनुले प्रष्ट हुन्छ प्रधानमन्त्री दाहाल सत्ताका लागि जहिलेसुकै जोसँग पनि जस्तोसुकै सहकार्य गर्न तयार हुनेछन् भनेर । अहिलेको सत्ता गठबन्धनको सबैभन्दा ठुलो दल रहेको नेकपा एमालेले मन्त्रिपरिषद् गठनमा जुन उदारता देखाएको छ, त्यसलाई माओवादी केन्द्र र प्रधानमन्त्री दाहालले अवमूल्यन गरेको खण्डमा अहिलेको गठबन्धन जुनसुकै अवस्थामा टुट्न सक्ने सम्भावना रहेको छ ।

अहिलेको सत्ता गठबन्धनमा नेकपा एमालेका ७६, माओवादी केन्द्र ३२, राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी २१, नेकपा एसका १० र जसपाका १२ सांसदको समर्थन रहेको भएपनि जसपा भने सरकारमा गएको छैन । यदि जसपा सरकारमा सामेल नभएमा एमाले, माओवादी, रास्वपा र एकीकृत समाजवादीको गरी जम्मा १ सय ३९ सांसदको समर्थन मात्र हुन्छ त्यो संख्या भनेको २७५ मा १ सय ३८ आवश्यक हुन्छ सरकार स्थिरताका लागि । जसपा सरकारमा सहभागि भएमा १ सय ५१ सांसदको समर्थन प्रधानमन्त्री दाहाललाई हुन्छ ।

नेपाली कांग्रेसले मन्त्रिपरिषद्को विस्तार नहुँदै प्रधानमन्त्री दाहाललाई धोकेवाज भन्दै गठबन्धन भत्काउन लागि परेको छ । कांग्रेसले सत्ता गुमाउनु परेको पिडामा नेकपा एमालेलाई प्रधानमन्त्रीको अफसर गरिसकेको र नेकपा एसका अध्यक्ष माधव नेपालाई समेत प्रधानमन्त्रीको अफर गरिसकेको अवस्थामा कांग्रेस र एमाले मिलेर सरकार निर्माण गरेको अवस्थामा उनीहरूसँग १ सय ६४ सांसद रहेकाले गर्दा दाहाल सरकार कहिलेसम्म रहिरहन्छ भन्न सकिने अवस्था देखिँदैन । प्रधानमन्त्री दाहालले एमालेको सहयोग र समर्थनलाई एमालेका कमजोरी सम्झिएर हैकमवाद सौँच राखेर सरकार सञ्चालन गर्न खोजेको खण्डमा दाहाल सरकार जुनसुकै बेला ढल्न सक्ने सम्भावना रहेकोले गर्दा दाहाल सरकारको आयु पनि प्रधानमन्त्रीकै हातमा रहेको छ । एमालेको उदारतालाई कमजोरी ठानिए सरकार केही समय पछि नै ढल्ने अवस्था आउन सक्छ ।

कांग्रेससँग...

ज्वालालाई नैतिक जिम्मेवारी लिँदै पदबाट हट्न र प्रधानमन्त्रीलाई मन्त्री ज्वालालाई कारबाही गर्न सिफारिस गरेको थियो । तत्कालिन मन्त्री ज्वालालाई हटाउन समेत कांग्रेसका सभापति देउवाले नै अवरोध गरेको आरोप प्रधानमन्त्रीले लगाएका थिए भने कांग्रेसबाट मन्त्री बनेको तत्कालिन स्वास्थ्य तथा जनसंख्यामन्त्री मोहन बस्नेत भ्रष्टाचार काण्डमा अख्तियार दुरूपयोग अनुसन्धान आयोगले बयान लिएको र उनीमाथि मुद्दा चलाउने अन्तिम तयारीमा अख्तियार रहेपनि उनले पदबाट राजिनामा नदिएको र पार्टीले समेत फिर्ता नबोलाएकोमा प्रधानमन्त्री दाहाल असन्तुष्ट रहेका थिए । तत्कालिन अर्थमन्त्री रहेका कांग्रेस नेता प्रकाशशरण महतको कार्यक्षमतामा समेत प्रधानमन्त्री दाहालले प्रश्न उठाउँदै आएका थिए तर कांग्रेसका सभापति देउवाले उनीहरूलाई हटाउन नहुने अडान लिएकोले गर्दा प्रधानमन्त्री दाहाल असन्तुष्ट रहेका थिए । त्यही कारणले गर्दा पछिल्लो समयमा प्रधानमन्त्री दाहाल र नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपी ओलीबीचमा बाक्लो रूपमा भेटवार्ता हुँदै आएको थियो ।

माओवादीले कांग्रेसको महासमिति बैठकमा प्रस्तुत भएका केही विचारलाई समेत विरोध गर्दै आएको छ । खास गरेर आउँदो निर्वाचनमा कसैसँग गठबन्धन नगर्ने र माओवादीले चलाएको १० वर्षे अनावश्यक जनयुद्धले विकास निर्माणमा अवरोध पुऱ्याएका र हिन्दुराष्ट्रको पक्षमा कांग्रेस जान सक्ने भन्दै माओवादी असन्तुष्ट बनेको थियो । यिनै कारणहरूले गर्दा कांग्रेस-माओवादीबीचको गठबन्धन टुटेर एमाले र माओवादीसहितको दलहरूको नयाँ सत्ता गठबन्धन बनेर मन्त्रिपरिषद्समेत गठन भएको छ ।

नयाँ सत्ता...

असर प्रदेश सरकारमा परेको छ । अहिले दाहाल सरकारलाई एमालेका ७६, माओवादीका ३२, रास्वपाका २१, जसपाका १२ र नेकपा एसका १० गरी १ सय ५१ सिटको बहुमत रहेको छ । सरकारलाई बहुमतको लागि १ सय ३८ सिटको आवश्यकता हुन्छ । प्रधानमन्त्री दाहालले जनमत पार्टी ६, नागरिक उन्मुक्ति पार्टी ३, लोसपाका ४ सांसदलाई पनि सत्तामा ल्याउने प्रयास गरिरहेका छन् । यदि त्यसो भएमा कांग्रेस एक्लिने प्रायः निश्चित जस्तै रहेको छ । प्रदेश सरकारहरूमा पनि कांग्रेसले सरकार गुमाउनु पर्ने अवस्था आउन सक्छ । संघीय संसदमा राप्रपाका १४ सांसद रहेका भएपनि उसलाई नत कांग्रेसले नै विश्वसमा लिन सकेको छ नत सत्ता गठबन्धनले नै ।

प्रदेश सरकारमा नयाँ सत्ता समिकरणको लागि केही प्रदेशहरूमा राप्रपाको सहयोग विना सरकार निर्माण हुन नसक्ने अवस्था देखिएपछि राप्रपालाई समेत प्रदेश सरकारमा सहभागि गराएर उसलाइ विश्वासमा लिने कार्यमा सत्ता समिकरणका नेताहरू लागि परेका छन् । यदि राप्रपा प्रदेश सरकारमा सहभागि भए उसले उठाउँदै आएको प्रदेश खारेजीको मागको मुद्दा कमजोर बन्न सक्ने हुनाले राप्रपालाई समेत संकट थपिएको छ । नयाँ समिकरणले गर्दा राप्रपालाई थप संकट परेको छ ।

अध्यक्षकै...

अध्यक्ष बनाउन चाहिरहेका थिए ।

कांग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवाले सिटौलालाई राष्ट्रियसभाको अध्यक्ष बनाएर सम्वैधानिक परिषद्को सदस्य बनाउनुपर्ने अडान लिएकै बेला माओवादीले समेत उम्मेदवार उठाउने निर्णय गरेपश्चात् प्रधानमन्त्री दाहालले राजिनामा दिएपछि सम्वैधानिक परिषद्मा माओवादीको उपस्थित शुन्यमा पुग्ने भन्दै आफ्नो पार्टीले अध्यक्ष पाउनुपर्ने बताइरहेका बेला कांग्रेस, माओवादीबीचमा तिक्तता बढेको थियो ।

सभापति देउवाले भने प्रधानमन्त्री दाहाललाई मन्त्रिपरिषद् हेरफेर गर्न दिएर माओवादीलाई साथमा लिने र अध्यक्षमा सिटौलालाई साझा उम्मेदवार बनाउन चाहिरहेका थिए । सत्ता गठबन्धन टुट्ने भयले गर्दा सभापति देउवा केही लचक भएपनि कांग्रेस राष्ट्रियसभाको अध्यक्ष पद छोड्न तयार देखिएको थिएन । त्यसैकारण पूरानो गठबन्धन टुटेको र देउवाको पुन प्रधानमन्त्री बन्ने सपना चकनाचुर हुन सक्ने भएकाले गर्दा देउवा जस्तोसुकै हथकण्डा अपनाउन तयार रहेको जस्तो देखिएको छ ।

राष्ट्रियसभाको पोजिसन हेर्दा कम्युनिष्टहरू मिलेको खण्डमा सहज रूपमा अध्यक्षमा विजयी हुन सक्छ । माओवादी, एमाले र एकीकृत समाजवादी मात्र मिलेपनि कम्युनिष्टले नै अध्यक्ष पदमा विजय हुन सक्ने भएकाले गर्दा अहिलेकै अवस्थामा अब नयाँ सत्ता गठबन्धनका उम्मेदवार नै अध्यक्ष पदमा विजयी हुने निश्चित जस्तै देखिएको छ । त्यही कारणले गर्दा पूरानो सत्ता गठबन्धन टुटेको र कांग्रेस प्रमुख प्रतिपक्षी दल बन्न पुगेको छ ।

लाटो खान्छ...

प्रधानमन्त्रीले केही दिनअघि दिएको आफू बाँचुञ्जेल देशमा उथलपुथल भैरहन्छ भन्ने अभिव्यक्तिप्रति व्यंग्य गर्दै भट्टराईले अग्रगामी कि पश्चगामी उथलपुथल ? भन्दै प्रश्न गरेका छन् । उनले भनेका छन्– 'उल्टै गर्वसाथ घोषणा गर्नुहुन्छ– म बाँचुन्जेल देशमा उथलपुथल भइरहन्छ रे ! अग्रगामी कि पश्चगामी उथलपुथल ? परिणामविहीन अस्थीरता र त्यसले ल्याउने आर्थिक संकट, युवा पलायन, बाहिरी चलखेल आदि गर्व गर्नलायक कुरा हो ?'

अध्यक्ष भट्टराइले मुलुकमा संवेदनशील भूराजनीतिक द्वन्द बढ्दै गैरहेको बेला प्रधानमन्त्रीले कहिले कोसँग कहिले अर्कोसँग टाँसिने र अर्कोलाई चिढ्याउने तरिकाले काम गरिरहनुभएको आरोप लगाएका छन् ।

उनले भनेका छन्– 'संवेदनशील भूराजनीतिक द्वन्द बढ्दै गैरहेको बेला मूलतः तीन प्रमुख बाह्य शक्तिबिच सन्तुलन मिलाउनु सट्टा आफ्नो लहड वा निजी स्वार्थमा कहिले कोसँग कहिले अर्कोसँग टाँसिने र अर्कोलाई चिढ्याउने तरिकाले देशको सार्वभौमिकता र स्वाधीनताको रक्षा हुन्छ कि खतरामा पर्छ ? लाटो खान्छ एक बल्ड्याङ, बाठो खान्छ दश बल्ड्याङ नहोस् ।

एउटै तिरले...

कांग्रेसले लिएको थियो भने माओवादीले कांग्रेससँग त्यस्तो सहमति नगरेको बताउँदै आएको थियो । प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालले विवादमा परेका मन्त्रीहरूलाई हटाउन खोज्दा कांग्रेसका सभापति देउवाले कांग्रेसले अहिलेका मन्त्रीहरूलाई दुई वर्षका लागि पठाएको हुनाले हटाउन नसकिने अभिव्यक्ति दिएका हुनाले पुष्पकमल दाहालले देउवालाई दवावमा राख्नैका लागि अध्यक्षमा उम्मेदवार खडा गर्ने रणनीति बनाएको हुनसक्ने राजनीतिक बृत्तमा चर्चा चलेको थियो । तर बीचैमा कांग्रेस-माओवादीसहितको गठबन्धन प्रधानमन्त्री दाहालले तोडेर एमाले-माओवादीसहितको गठबन्धन बनाएका हुनाले राष्ट्रियसभाको अध्यक्ष माओवादीले पाउने निश्चित भएको छ भने उपाध्यक्ष एमालेले लिने सहमति भएको छ ।

माओवादीले कांग्रेसको हालै सम्पन्न भएको महासमितिको बैठकमा प्रस्तुत भएका विषयहरूमा समेत आपत्ति जनाएको छ । कांग्रेसका महामनत्री गगन थापाले प्रस्तुत गरेको दस्तावेजमा अव आइन्दा कुनै पार्टीसँग गठबन्धन नगर्ने र एक्लै निर्वाचन लड्ने भन्नेमा माओवादीले आपत्ति जनाएको थियो ।

माओवादी एक्लै निर्वाचनमा जान सक्ने सम्भावना निकै न्यून रहेको छ । त्यतिमात्र होइन पार्टीका उपसभापति एवं तत्कालिन रक्षामन्त्री समेत रहेका पूर्णबहादुर खड्काले प्रस्तुत गरेको प्रस्तावमा २०५२ सालपछि माओवादीको अनावश्यक जनयुद्धपछि जनयुद्धकै कारण आर्थिक प्रगति रोकियो भने शब्द उल्लेख गरिएकोमा समेत माओवादीले आपत्ति जनाएको छ । त्यो विषयमा माओवादीले आपत्ति जनाउनु पर्ने कुनै कारण देखिँदैन । कांग्रेस माओवादीसहितको गठबन्धन तोडेर प्रधानमन्त्री दाहालले एमाले, माओवादीसहितको गठबन्धन बनाएपनि उक्त गठबन्धन तोड्न कांग्रेस लागि परेको छ ।

माधव...

आग्रह गरेका भएपनि नेपालले नयाँ सत्ता समिकरण गर्दा आफूलाई वेवास्ता गरिएको भन्दै आफूलाई कुनै सूचनासम्म नदिएको भन्दै असन्तुष्टि जनाएका थिए । तर उनको पार्टीका सांसदहरूले भने दाहाल नेतृत्वको सरकारमा जानुपर्ने अडान लिएका हुनाले नेपाललाई संकट थपिएको थियो । सत्तामा जानु आतर देखिएको एकीकृत समाजवादीका सांसदहरूले यदि अध्यक्ष नेपालले सरकारमा जाने निर्णय नगरेको खण्डमा आफूहरूले विद्रोह गरी १० जना मध्येका ६ जनाले पार्टी नै विभाजन गरी सरकारमा जाने अवस्था आउन सक्ने जानकारी अध्यक्ष नेपाललाई दिएपछि बाध्य भएर नेकपा एस सरकारमा सामेल भएको छ । एमाले, माओवादी, रास्वपा र जसपाबीचमा आठ बुँदे सहमति भएको छ । उक्त सहमति गर्दा समेत एकीकृत समाजवादी पार्टीका अध्यक्षलाई कुनै जानकारी समेत गराएको थिएन । रातारात सत्ता समिकरण गर्ने घटना अप्रत्यासित भएको र आफूहरूलाई कुनै जानकारी समेत नदिएको भन्दै अध्यक्ष नेपालले असन्तुष्टि जनाएका थिए । त्यसको एउटै कारण थियो मुखमा आएको प्रधानमन्त्री पद गुमेको पिडा ।

कविता

बहुमूल्य सुन

लक्ष्मीप्रसाद ढकाल

बहुमूल्य सुन,
तिमीलाई कसले नेपाल ल्यायो ?
नेपथ्यबाट गृहमन्त्रीले साथ दिए कि ?
नेपथ्यबाट अर्थमन्त्रीले साथ दिए कि ?
नेपथ्यबाट गभर्नरले साथ दिए कि ?
नेपथ्यबाट प्रधानमन्त्रीले साथ दिए कि ?
नेपथ्यबाट राष्ट्रपतिले साथ दिए कि ?
नेपथ्यबाट आई.जी.पीले साथ दिए कि ?
नेपथ्यबाट प्रधान सेनापतिले साथ दिए कि ?
सियो पनि छिर्न नसक्ने भन्सारबाट कसरी छिर्यौ ?
बहुमूल्य सुन, ?

माओवादी...

प्रदेशमा कांग्रेसका उम्मेदवार कृष्ण प्रसाद सिटौलाको जित हुनु र माओवादीका उम्मेदवार पराजित हुन मुख्य कारण रहेपनि कोशी प्रदेशमा माओवादीले कांग्रेसकै कारण मुख्यमन्त्री नपाएको आरोप माओवादीले लगाउँदै आएको थियो ।

ठीक त्यही समय कांग्रेसको महासमिति बैठकमा कांग्रेसका उपसभापति समेत रहेका तत्कालिन उपप्रधान एवं रक्षामन्त्री पूर्णबहादुर खड्काले प्रस्तुत गरेको राजनीतिक प्रस्तावमा २०५२ सालदेखि माओवादीले चलाएको १० वर्षे अनावश्यक जनयुद्धले गर्दा आर्थिक विकासमा क्षति पुऱ्याएको भन्ने शब्दलाई माओवादीले विरोध गरेको छ । त्यसैगरी महामन्त्री गगन थापाले प्रस्तुत गरेको प्रस्तावमा अब कांग्रेसले निर्वाचनमा गठबन्धन नगर्ने र एक्लै निर्वाचनमा लड्ने भन्नेमा समेत माओवादी असन्तुष्ट रहेको र कांग्रेसको महासमितिको बैठकमा ठुलो संख्याले हिन्दुराष्ट्रका पक्षमा हस्ताक्षर संकलन गरेर सभापतिलाई बुझाएकाले गर्दा कांग्रेस यदि मुद्दा बनाएर निर्वाचनमा जान सक्ने भन्दै माओवादी असन्तुष्ट रहेको थियो ।

फागुन २८ गते हुने राष्ट्रियसभाका अध्यक्षको लागि कांग्रेसले कृष्ण प्रसाद सिटौलालाई उम्मेदवार बनाउने भएपछि माओवादीले समेत आफ्नो पार्टीबाट उम्मेदवार बनाउने निर्णय गरेको थियो । अध्यक्ष पद छोड्न माओवादी तयार नभएको र बरू सत्ता गठबन्धन नै तोडेर भएपनि अध्यक्ष पद लिने राण्नीतिमा प्रधानमन्त्री दाहाल पुगेपछि कांग्रेसले अध्यक्ष दिएरै भएपनि सत्ता गठबन्धन जोगाउने पक्षमा गएको भएपनि कांग्रेससहितको माओवादी गठबन्धन बचेन । त्यही कारण सिटौला राष्ट्रियसभाको अध्यक्ष बन्न सक्ने सम्भावना समेत समाप्त भएको छ ।

वैदेशिक रोजगारीका सम्बन्धमा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू

- १८ वर्ष उमेर पूरा नभई वैदेशिक रोजगारीमा नजाऔं,
- वैदेशिक रोजगारमा जानुअघि आवश्यक सीप तथा भाषा सिकौं,
- आफू जान लागेको देश, गर्ने काम र पाउने पारिश्रमिकको जानकारी लिऔं,
- अर्काको लहैलहैमा वैदेशिक रोजगारमा नजाऔं,
- ईजाजत प्राप्त कम्पनीमार्फत रोजगारीमा जाऔं, दलालको फन्दामा नपरौं,
- सुरक्षित वैदेशिक रोजगारका लागि श्रम स्वीकृति लिएर मात्र जाऔं,
- नेपालको विमानस्थल प्रयोग गरेर मात्र वैदेशिक रोजगारमा जाऔं,
- सरकारले तोकेभन्दा वढी रकम मागेमा तुरुन्त वैदेशिक रोजगार विभाग वा स्थानीय प्रशासनमा खबर गरौं,
- विदेशमा कमाएको रकम सुरक्षित राखौं र आधिकारिक माध्यमबाट मात्र घर पठाऔं,
- विदेशमा फजुल खर्च नगरौं, कमाएको रकम बचत गरी घर फर्की आफैं उद्यमी बनौं,
- श्रम स्वीकृतीको अवधि सकिएपछी अनिवार्य स्वदेश फर्किऔं,
- पुनः जानु पर्ने भए श्रम स्वीकृति लिएर मात्र जाऔं।

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

सम्पादक/प्रकाशक : देवेन्द्र चुडाल • कार्यालय : बुद्धनगर, काठमाडौं • फोन : ४७९०२९५, मो. : ९८४१२५४८८५ • इमेल : devendrachudal@gmail.com • मुद्रण : सुनगाभा प्रिन्टिङ प्रेस, बागबजार